

RESSO

DE CAMPOS

RESSÒ

Revista mensual
 ANY 1
 Novembre 1988. Núm. 4

Edita: Obra Cultural Balear de Campos
 Informació i correspondència:
 Apartat de Correus núm. 40 - Campos

Coordinador: Joan Adrover i Mascaró
Coordinador fotografia: Fotos Vidal

Col.laboradors:

Pere Adrover
 Miquel Adrover i Montserrat
 Miquel Adrover i Mascaró
 Xesc Adrover
 Damià Andreu Verger
 Toni Amengual
 Sebastiana Ballester
 Tomeu Barceló
 Francesc Blasco
 Tomeu Burguera
 Pilar Cerezuela
 Sebastià Covas
 Joan d'es Cafè
 Damià Huguet
 Joan Juan Pons
 Clementina Kokkelink
 Josep Lladó
 Jaume Lladó
 Cosme Mas
 Magdalena Mas
 Julià Mascaró
 Joan Montserrat
 Miquel Monserrat
 Pere Ollers
 Magdalena Rigo
 Miquel Roig
 Antònia Serra
 Antònia Sitjar
 Núria Vives

Col.laboració especial de:

Bartomeu Colom, professor de la U.I.B.

Foto Portada: Damià Prohens (Foto Vidal)

Subscripció: 1.900 ptes. anuals
 Peus d'aquest exemplar: 175 ptes.

Depòsit legal: PM.951-1.988

Imprimeix: Informacions Llevant, S.A.
 Tel. 55 03 28

L'equip de Ressò vol posar de manifest, una vegada més, que només s'expressa la seva opinió als articles signats per la Redacció i per l'Editorial. Els altres són d'exclusiva responsabilitat dels autors, que exerceixen el dret constitucional de la llibertat d'expressió mitjançant la Revista Ressò. La publicació de col.laboracions es farà a criteri del Consell de Gestió, en català, exceptuant-ne l'exercici del dret de rectificació.

El futur de la Fira de Campos

Hem tornat a viure una diada de Fira a Campos. Des de Ressò vos demanam: fins quan creis que tindrà sentit celebrar Fira d'aquesta manera? Per que és un fet ben visible que la nostra Fira es troba en decadència, sobretot comparada amb anys enrere. Raons? N'hi ha unes quantes. Unes vénen de la mà del progrés general de la societat i d'altres són per motius estrictament d'administració local.

Avui en dia «cada dia és fira». Les botigues de Campos són plenes de les coses més sofisticades, i les que no trobam aquí són a Ciutat, a 45 minuts de ca nostra. En aquest aspecte poc sentit li queda a la Fira tal com la hem viscuda els anys passats. I si a més de que vivim en una societat d'esplet material, els nostres polítics no tenen més imaginació per tal de revitalitzar unes jornades tan tradicionals, no digueu que som pessimistes quan afirmam que la Fira no tornarà a ser ni l'ombra del que era.

Però no creguem que no hi ha solucions per les pròximes edicions de la nostra Fira. El que passa és que no podem quedar mans plegades esperant que tot s'arregli tot sol.

Segurament, i per començar, seria una bona idea, així com ja fan molts d'Ajuntaments i amb molt bon resultat, que el nostre Consistori acordàs unes mesures «proteccionistes» per els firers. Una d'elles seria no cobrar impostos a les parades que s'instal·lin als nostres carrers. I per no millorar tan sols la quantitat de firers, sinó també la qualitat de l'oferta, perquè no dedicam un poc d'atenció a l'artesanía mallorquina? La Fira és una ocasió excel·lent per oferir una mostra de tot el que produeixen els nostres artesans: teixits, objectes de vidre, bisuteria, moda de vestir, etc.

A Mallorca es fan coses precioses i que no es mostren més que a molt poques botigues. Duguem-les a Campos a la Fira-89. Ferem un bon favor a la nostra cultura popular i podrem firar productes mallorquins com ho varen poder fer els nostres padrins l'any 1911 a la primera Fira de Campos.

Lletres a la tieta

Novembre · 88

Estimada Tieta, és el meu desig que en rebre la present la vostra salut sia immillorable, per aquí, com sempre, anam tirant.

Us agraeisc el comentari que feis de Ressò, sempre va bé conèixer les opinions de la gent, encara que no sien afalagadores; tractam de millorar dia a dia i només coneixent els defectes podrem aconseguir-ho.

Em demanau si Ressò de Campos té res a veure amb una revista del mateix nom que es va publicar a Catalunya, la veritat és que no, a més aquest era un fet que desconeixem, de totes maneres gràcies per assabentar-nos-en.

Aquest mes hi ha moltes coses per contar, per la qual cosa llevaré palla i només us diré allò més sucós.

Bé, abans que res us vull dir que patim una epidèmia de lladrum feresta, pensàvem que seria una situació passatgera, però no, ja fa un enfiloll de setmanes i no s'ha trobat el remei, i això que quasi han entrat a la Sala ja.

Hem passat la Fira, enguany amb un bon dia, quasi feia assumpte mirar les jaquetes de llana o els jerseys de coll alt. A més de les tradicionals casetes, gaudirem d'alguna exposició, d'un campionat de tir de fona, de la ja tradicional milla urbana, dels cotxets (això darrer és un dir, segur que molts d'al.lots hi han deixat la guardiola i fins i tot algun ha buidat la cartera de sa mare; però vaja, a la fi han marxat).

Ja som a temps de matances, i malgrat que no ha refrescat gens ja n'hem sentit grunyar més d'un. A les matances les coses de sempre: un diu que aquell os amb «quatre potes» se diu el cavall, l'altre diu que no, que se diu el conill, un altre dia la llebre. N'hi ha que tasten de cruu, d'altres dins la pella, uns volen molt de fetge als botifarrons, d'altres gens ni mica. Tothom parla del morro i qui més qui manco cerca aquells trocets de devers les ombres. La qüestió és que els porcs engreixaven i engreixaven, i gent que el sol matar d'uns 150-170 quilos, ja el tenien que passava dels 200 i han deixat anar el fred; en vaig sentir un, per cert, que deia que no li va passar pel portal de la soll (el porc).

De vegades us he parlat que fa anys, l'Ajuntament, havia començat a baratar els noms dels carrers, i que llavors aquesta tasca es va aturar; bé idò, ara fa un mes, dia envant dia enrera, l'ha tornada reprendre. Per començar s'ha fet un llistat amb els noms actuals i els noms que es proposen (moltes vegades el mateix), però em sembla que ho han fet d'una manera un tant arbitrària; noms com el Truch o la Ronda de l'Estació desapareixen i en queden d'altres com Albacete o Núñez de Balboa, i n'hi ha de nous (Romualdo Sala, missioner) que molt poca gent sap d'on surten. Amb els carrers que tenien un nom antic, i que «no convé baratar», sembla que es posarà en pràctica una solució infalible: el nom actual acompanyat del nom antic, i així ens trobarem amb el carrer BISBE TALLADES, antic CARRER ESTRET. Això són exemples, i segur que cercant-ho una miqueta n'hauria trobat de més significatius: (i que no és «guapo» això?). Quam feim grapades el més normal enclore'ns, una feina que no s'ha feta en deu anys la volem llesta en deu dies.

No penseu que no hi estigui d'acord amb la normalització dels noms dels carrers, però a l'hora d'ara tot això em sembla una anècdota, una culleradeta de mel, un «au jes, companyero» que diuen els saliners, que no una altra cosa. Normalitzar és més que tot això, per més que tot això entenem que les institucions se n'adonin de la realitat del carrer i la facin seva. Per aquí, per Mallorca vull dir, hi ha un polític, més o manco important (amb càrrec, això sí) que les coses serioses les vol dir en «castellano»; a la vila, quan un campaner vol que l'entenguin xerra amb bon mallorquí. Això és el tot de la qüestió.

Hi ha coses tan clares que fa oi parlar-ne, aquesta és una de les quals; encara no he vist, ni he sentit dir mai (i això que som molt trucador) que ningú hagi perdut un «juego fuera» quan duu «el dueño». Quan un té la raó no cal que la hi donin.

Tieta avui no t'he parlat de desnormalització, ni de son Matacoloms, ni de Ca n'escorçamoixes, ni de la ferramalla que roman tot un mes al carrer i, és que el dia de les matances tot és xulla.

Ah! encara que amb retard: molts d'anys pel dia de les verges!

Una besada per la Tieta preferida del seu nebot.

Carta a RESSÒ des d'Es Colomer

Es Colomer ha estat molts d'anys el suburbi de Campos i hem viscut en certa manera marginats, separats de la Vila, i en unes condicions inferiors a la resta del poble.

Ara, a la fi, hem aconseguit tenir unes condicions urbanístiques mínimament dignes. Tenim un parell de llums pel carrer (no en sobra cap, al contrari, n'hi podria haver més) i, per favor i entre la paga, ens han arribat a asfaltar el carrer.

Però, tot i així, es veu que encara no som considerats com a ciutadans normals i amb els drets de qualsevol altre campaner. L'Ajuntament es permet de tant en tant (la darrera vegada per la fira) impedir-nos arribar normalment fins a la nostra caseta. Enmig del carrer trobam una immensa pista de cotxets de xocs (que ocupa pràcticament tot el carrer) i, per si fos poc, un pop gegant, giratori, monstruós (que per uns dies va impedir totalment el pas, a més de l'escàndol de renou que tot això provoca).

No hi ha cap altre carrer, una plaça o un tros per instal·lar aquests animals mecànics? O és que els externs d'aquesta empresa tenen més drets que els campaners d'Es Colomer i es poden permetre barrar-nos el pas i fer-nos anar a voltar per la pols i el fang del Camí dels Ametlers?

Un colom

Campos, 20 d'octubre de 1988
Revista RESSÒ
Campos

Benvolgut Senyor:

Al suplement de DM dedicat a Sa Fira de Campos, he llegit una salutació del nostre batle en la qual, entre altres congratulacions diu: «la tradicional fira, una diada que endinsa les seves arrels molts de segles enrera, tal volta en els mateixos temps de la constitució de Campos»...

Després de llegir això no em vé gens de nou que l'Ajuntament de la vila se'n despreocupés de commemorar el 75è aniversari de Sa Fira de Campos, ja que ignorava l'any de la fundació. Així, haurem de recordar al senyor batle que Sa Fira de Campos fou instituïda per don Joan Alou l'any 1911, i que s'havia de celebrar el dijous següent a la darrera Fira de Lluçmajor. Per tant, la cosa no ve de tants segles enrera, ni molt manco.

Ben cordialment
Un campaner

Fa vint anys que teníem vint anys (Foto Vidal).

Els nascuts l'any 48 preparam la nostra «diada de germanor». Tindrà lloc, si Déu ho vol, dia 18 de Desembre.

Si voleu sobre coses dirigiu-vos a un d'aquests companys:
Catalina Ginard (Perruqueria Ginard Tel. 65 08 82)
Miquel Sunyer (Caixa Rural Tel. 65 03 74; particular 65 06 38)
Gori Vidal (Banca March Tel. 65 02 50; particular 65 06 38)
Antoni Prohens (Foto Vidal Tel. 65 06 43)

BAR
CA'N XIM
CAFÈ

ANUNCIS CLASSIFICATS

-Cerc un tros de terra, d'unes cinc quarterades i sense arbres, per llogar-lo. Tel. 65 10 40.

Ja ha arribat una resposta a l'anunci classificat del pagès que cercava pagesa «amb tractor», però el nostre pagès el volia un poc més modern. Per tant, pageses amb tractor, ja ho sabeu, encara hi sou a temps.

Primeres Jornades socio-culturals recreatives de la Tercera Edat a Campos

FOTO: DAMIÀ PROHENS (FOTO VIDAL)

Aquestes Jornades varen ser organitzades per les Associacions de la Comarca de Migjorn i varen tenir lloc, durant tretze dies, des de l'onze d'octubre fins al vint-i-tres, amb massiva concurrència.

L'inici de les Jornades va ser a Campos, l'horabaixa del dimarts dia 11, amb l'assistència de les autoritats polítiques més rellevants.

El solemne acte inaugural començà

amb la desinteresada actuació de l'Agrupació folklòrica local Brot de Taparera ballant davant el local del Club l'Esplai (Carrer des Vi), per després de donar la benvinguda a les Autoritats emprendre la marxa cap a l'Església Parroquial, plena de gom a gom, on amb breus parlaments varen fer una salutació el Batle de Campos, el President del Govern de les Illes Balears, el Vice-president de l'Associació de Campos, i el Conciliari Diocesà del Moviment de la Tercera Edat.

El pregó fou encarregat al poeta santanyiner, Blai Bonet, i llegit per Jaume Vidal i Ferrando també poeta de Santanyí.

Tot seguit, la Capella Mallorquina (per cortesia de «Sa Nostra») va oferir un magnífic concert polifònic molt aplaudit i que finalitzà amb La Balanguera.

La Festa va acabar amb una recepció per tots els assistents en el local del Club L'Esplai (local cedit per «La Caixa») de l'Associació de Tercera Edat.

La Diada Campanera se va celebrar el dissabte dia 22 d'octubre. Primerament,

FOTO VIDAL

el dematí hi va haver missa a la parròquia concelebrada per quatre sacerdots campaners jubilats. Després varen anar a l'Auditori on els van oferir un aperitiu i un concert de la Banda de Música. Als més vells de 90 anys i a les parelles que havien fet les «Noces d'Or» els van regalar una rosa, per les dones, una artística palangana i el llibre de poemes «La nostra

llar» de Miquel Roig.

L'horabaixa, la Junta local va visitar els malalts, obsequiant-los amb dolços i amb una palangana (cortesia de La Caixa).

Més tard, i com a cloenda dels actes a Campos, va actuar la Companyia titular del Teatre Principal de Palma (La Iguana)

interpretant la comèdia «En Llorenç ma casadís».

És d'esperar, i ho desitjам, que l'any que vé tamin reunir-se tants de majors de la nostra comarca, sense faltar-ne cap.

Redacció
(Informació cedida per l'Associació de la Tercera Edat de Campos)

Sabíeu que...

També podem trobar dins la llengua castellana no pocs casos de mots que revelen un origen català, tal és el cas de vocabulari referit a l'àmbit mariner, en el qual Catalunya estava, els temps medievals, més avançada que Castella. Vegeu-ne alguns exemples:

- noms d'embarcacions: bergantín (cat. bergantí), buque (cat. buc), esquife (cat. esquif), nao (cat. nau).

- noms de tripulants: contramaestre (cat. contramestre), timonel (cat. timoner).

- noms de peixos i dependències de l'embarcació: escobén (cat. escobenc), guber-

nalle (cat. governall), penol (cat. penol), serviola (cat. serviola).

- noms de treballadors de la drassana: calafate (cat. calafat).

- noms referits a la indústria pesquera: esparavell (cat. esparver), palangre (cat. palangre).

- noms d'animals marins: pagel (cat. pagell), rape (cat. rap), salpa (cat. salpa), calamar (cat. calamar).

- noms de vents: tramontana (cat. tramontana), lebeche (cat. llebeig), garbino (cat. garbí).

Call vermell ràdio, ja és aquí

Després de quatre mesos d'inactivitat, l'emissora de Campos ha tornat obrir les portes. I ho ha fet més tard del previst per una llarga tira de problemes tècnics.

La programació d'aquesta segona etapa de Call Vermell Ràdio és bastant diferent a la que fou la primera, tant en contingut, com en horari. Ara la podem escoltar els dimarts, dimecres, divendres i dissabtes de 9'30 a 14'00 hores, al mateix punt del dial, 103.8 FM.

Segueixen fent feina una bona colla de persones interessades i encoratjades, i en definitiva s'intenta de cada dia acostar-te una miqueta més aquelles coses que moltes vegades no els donam gaire importància perquè són nostres.

Ja ho saps, a partir d'ara tornes tenir l'oportunitat de sintonitzar la Ràdio del teu poble.

Només cal felicitar aquestes persones i animar-les a seguir endavant en aquesta difícil tasca.

Concurs

Per guanyar els premis del concurs de RESSÒ del mes de novembre només haureu de saber contestar aquestes dues preguntes:

1) Volem fer un homenatge a la persona més vella que visqui al nostre poble. Ens pots

ajudar a localitzar-la? Envia'ns el seu nom i llinatge, amb la data de naixement.

2) Fins quin any vàrem tenir servei de transport per ferrocarril amb Palma?

I com sempre les bases del

concurs són:

a) S'han d'enviar les respostes a: RESSÒ, apartat de correus n° 40 de Campos, abans de dia 31 de desembre.

b) Hi podeu participar si teniu entre 9 i 13 anys.

c) Amb les contestacions

enviau el vostre nom complet, data de naixement, centre escolar i adreça.

d) Entre els encertants sortejarem aquests premis:

5 subscripcions a RESSÒ i 5 premis de 1.000 pessetes en llibres.

Viatge de la Coral Sant Julià a terres aragoneses

A les 12 de la nit del 7 d'Octubre passat sortíem del moll de Palma amb el vaixell i tota l'il·lusió del món cap a Barcelona, per després seguir fins a terres aragoneses. Enguany, per distints motius, només vàrem ésser una vintena de cantaires, que juntament amb els familiars que ens acompanyaven i na Magdalena Rigo -la directora-, D. Guillem Parera -el rector- i n'Andreu Mulet -l'organista-, fórem uns trenta-cinc els que un cop ja arribats a Sabiñánigo, molt a prop de França, on teníem l'hotel en què ens allotjàvem, començàrem a fer diverses excursions i a posarnos en feina. La feina d'assajar noves o conegudes cançons, perquè per això també veníem, enfora dels maldecaps diaris i les tasques que ens roben temps.

Dins el caire purament del viatge, podem dir en quatre retxes que en el trajecte d'ana-

da ens aturàrem a la Seu vella de Lleida, on el claustre ens agradà moltíssim i que a la tornada passàrem per Saragossa, visitàrem el Pilar i recordàrem que el nostre paísà, D. Bartomeu Ballester, fou l'organista de la basílica. També anàrem a Jaca i a San Juan de la Peña. Creuàrem per Osca. Passàrem per pobles i més pobles, sempre amb el bon temps que ens acompanyava.

Probablement, però, dins aquest aspecte de conèixer món, no ens oblidàrem fàcilment d'un dia complet d'excursió a peu, pel Parc Nacional d'Ordesa, partint de devora el Tozal de Mallo i passant per les Gradas de Soaso, fins arribar just davall el Monte Perdido i la Cola de Caballo, que, com el seu nom indica, és un bot d'aigua que quan cau va formant una coa de cavall. I és que, a més d'anar caminant sempre ran ran el riu Arazas, sens dubte, el que sorprèn

més per la seva bellesa és en aquesta època de la tardor mirar a qualsevol falda de muntanya i veure la immensa varietat de colors. Aquí a Mallorca, et trobaràs amb tota la gamma dels verds, però a Ordesa, com que a més dels arbres de fulla perenne, t'hi trobes amb els de fulla caduca, en diferents tonalitats pel seu estat, més o menys avançat, de la caiguda de la fulla, que mesclat amb tots els verds, que dèiem abans, tens tota una mescladissa d'ocres, marrons i grocs que, ben mirat, no saps que veus! Un tapís a gran escala i perfecte, meravellós.

Referent a les activitats pròpiament de la Coral durant el viatge, podem ressenyar que es varen preparar sobre tot les sis peces del concert de la XIIª Setmana d'Orgues Històrics de Mallorca que teníem previst just arribar a Campos. També es va començar a embestar el concert que dia 20 de

Novembre, la Coral ha de fer, com a única participant, amb 12 cançons, a Inca per les Fires i Festes de la Setmana del Dijous Bò. Quant a temes religiosos, es va mirar per primera vegada «Càntic de Maria» del Magnificat, que probablement s'estrenarà dia 8 de Desembre a la Parròquia, dins la celebració de la missa.

Com que quasi tot té fi, va arribar l'hora de partir de l'hotel. Abans, però, la Coral va voler cantar per als familiars i amics que ens acompanyaven. Cantàrem Nabuco i Finlàndia, com a punt i final de l'estada per aquestes belles terres aragoneses. Vàrem tornar fer una bona colla de kilòmetres i quan dia 12 dematí arribàvem a Palma qui més qui manco tenia els ulls ben carregats de son enrra i al cap una curolla i un propòsit: tornar partir l'any que ve a part o banda!.

Joan Pomar i Mir

Notícies de darrera hora

SOLUCIONAT EL PROBLEMA DEL TRANSPORT DELS ALUMNES DEL COL·LEGI PÚBLIC

Des de dia 3 d'aquest mes de Novembre una nova empresa transportista s'ha fet càrrec del transport dels alumnes que viuen a foravila i van a escola al Col·legi Públic. Es tracta de l'empresa Estelrich de Santanyí. Voldríem que en tornar-se produir una solució conflictiva com aquesta viscuda per part dels pares de fora vila, es trobàs la solució amb més rapidesa i més pocs maldecaps per tothom.

OBRES IMPORTANTS ALS EDIFICIS DE L'ESCOLA D'ES PALMER

Fa pocs dies han començat les obres d'adequació dels edificis de l'antiga escola d'Es Palmer. Sembla que amb un pressupost de 16 milions de pessetes s'han d'adequar

FOTO VIDAL

aquells edificis per donar cabuda a una Aula de Natura, depenent de la Delegació del «Ministerio de Educación y Ciencia». La intenció d'aquesta Aula és poder allotjar els joves que participin a les activitats culturals de camp (excursions, etc.) dins la nostra comarca. Hi haurà cuina, menjador, dormitoris i sales d'ensenyament. Al proper número de RESSÒ vos parlarem més extensament d'aquest projecte.

N'ANTONI FULLANA (POMETA) ACCIDENTAT DURANT UNA PASSEJADA A CAVALL

El dia de Tots Sants mentres feia una passejada amb el seu cavall àrab, per Ses Coves, N'Antoni va tenir mala sort de caure i fracturar-se un parell d'ossos d'una mà. Des de RESSÒ et desitjam que et recuperis aviat d'aquest accident.

Foravila a Campos

FOTO VIDAL

Per acabar aquesta sèrie d'articles sobre la situació del bestiar vacú lleter a la nostra Comarca, intentarem fer una exposició clara de quines són les perspectives d'aquest sector.

Com ja dèiem a l'article anterior, el sector ha tocat fons i sembla que en els darrers mesos ha experimentat una millora esperançadora, les claus de la qual intentarem explicar.

En primer lloc, sembla que es reconeix oficialment que hi ha falta de llet a les Balears, en aquest sentit podem apuntar el moviment entre nerviós i expectant de les centrals lleter-

res, els rumors de la posada en marxa de vaqueries per part de les pròpies centrals, les ofertes rebudes per determinats ramaders per obtenir millors preus si canvien de central, etc. etc.

En segon lloc, el preu de la llet ha experimentat una pujada de 5 pessetes per al productor. Aquest mes hem vist factures de llet cobrada entre 43 i 45'8 ptes/litre. Creim que aquesta pujada és la millor notícia que ha generat el sector en els cinc anys darrere.

Finalment, la tendència actual és d'un augment de preus dels vedells per engreixar i de vedells i braves per a recria. Per primera vegada en molts

d'anys el preu d'un vedell acabat de néixer ha superat les 30.000 ptes. ja que ha estat molt de temps pagant-se només a 20.000-25.000 ptes. Aquesta tendència a l'alça de preus en el sector confirma el bon moment que travessa la vaca lletera, després de molts d'anys de deteriorament continu i de preus clarament a la baixa.

Caldria afegir que aquest ha estat l'any en què menys finques han quedat buides per Sant Miquel, considerant els cinc anys darrers.

Sembla que s'ha aturat el cop i que els temps que resten per venir seran substancial-

ment millors.

Esperem que Campos encara pugui agafar el tren i que no li passi com a Ses Salines, on el sector vacú lleter ha quedat delmat, i com a mostra podem dir que el 1981 hi havia 71 vaqueries que han passat a esser 23 en l'actualitat, és a dir, el nostre poble veí ha experimentat una alarmant disminució del 60 per cent en aquests set anys darrers.

Amb aquestes notes d'optimisme acabam aquesta sèrie d'articles sobre el bestiar vacú lleter a la nostra comarca.

Salutacions a tothom

Francesc Blasco

Mari

BOUTIQUE

MODA INFANTIL I JUVENIL

CAMPOS
-MALLORCA-

CRISTALLERIA PERELLÓ

Carrer Palmer, 1

CAMPOS - 07630

Tel. 65 00 95

Les amitges: problemàtica, alguns aspectes

Parlar l'amitges -nom d'un contracte que tothom ha sentit anomenar a fora vila- no és tan sols del règim de tinença de la terra del cultivadors, dels pagesos. Més aviat, és parlar d'una forma històrica i actual de solucionar el problema de manca de propietat dels pagesos.

El tres règims bàsics de tenir i explotar la terra són: propietat, lloguer i amitges. Segons Salvà Tomàs(1) de la superfície censada de Mallorca (recollint dades del Cens agrari del 1982) un 19'3% s'explota en amitgeria, de Menorca un 75'83% i d'Eivissa-Formentera un 3'05%.

A Mallorca predomina l'amitgeria a Artà i Montuïri juntament amb el lloguer. Té importància a Porreres, Felanitx, Manacor, Vilafranca, Sineu, Sant Llorenç, Santanyí i altres. A Campos predomina la propietat, però de les darreres dades disponibles el 1983 resulta que de les 13.434 Hectàrees censades, 4220 hi són en amitgeria, més d'un 25%. Certament, de 1983 ençà han passat moltes coses i ben segur s'ha modificat un poc aquesta estructura de tinença de la terra (i el que és més greu ha devallat la superfície cultivada i el nombre d'exploracions).

Dit això, hem d'admetre que el règim d'amitgeria és un règim en retrocés.

Així i tot no renunciem, però, a estudiar-la perquè encara és molt viva a Campos aquesta forma d'exploració i de tinença de la terra. I a més a més, això ens suposarà comparar-la amb altres, especialment, el lloguer (la qual cosa no exclou en una altra ocasió dedicar-hi un article específic).

Primer problema: la definició, saber què és l'amitgeria.

Saber què és, vol dir saber quan davant un contracte entre pagès i propietari de terres som davant un amitger o un

llogater. Molts direu, sobretot si teniu certa edat, que això és fàcil: basta demanar-ho al qui ha fet el contracte! Doncs, modestament, us he de dir que NO, no basta perquè el cas és que hi ha una Llei d'Arrendaments Rústics (ja resulta curiós el nom) del 1980 que regula tot el que fa referència a l'amitgeria. I primerament ens diu allò que és una amitgeria (en diguem el que vulguem). Traduint l'art. 102 diu: «Per contracte d'amitgeria el titular d'una finca rústica **cedeix temporalment per a la seva explotació agrària l'ús d'aquella o d'algun dels seus aprofitaments, aportant al mateix temps un 25% pel cap baix, del valor total del ramat, de la maquinària i del capital circulant** i convenint amb l'amitger de repartir-se els productes per parts proporcionals a les seves respectives aportacions. El cedent serà considerat com a conrador directe».(2)

Aquí ja tenim molt a discutir i el primer que s'ha de dir és que això és una de les coses **immodificables** per la voluntat de les parts, és a dir, jo no puc dir que faig unes amitges però el propietari aporta només un 10% (en aquest cas faig un arrendament rústic i així ho entendria qualsevol autoritat judicial). Com veis, definir un 25% de les aportacions és molt difícil i pot dur a problemes precisament perquè canvia el contracte. A més, el repartiment dels productes (atenció, no dels beneficis nets) es fa, s'ha de fer, segons l'aportació inicial. Qüestió fonamental, i que no podem resoldre, és el significat exacte de «valor total» que apareix a l'art. esmentat. Això significa que ha de ser un 25% de tot o un 25% de cada cosa separada? D'una manera o l'altra pot variar, i molt, sobretot a Campos on les explotacions són bàsicament ramaderes i el ramat hi pesa molt.

Fins aquí una limitació des

del punt de vista de l'aportació del propietari.

Per si això fos poc, l'art. 108 complica la cosa introduint, segons Gil-Robles (estudis d'aquests temes) un «desbarat jurídic», ja que es preveu que si l'amitger no aporta almanco un 10% del valor total dels mateixos elements esmentats (ramat, maquinària, capital circulant), en aquest cas, som davant una **relació laboral**, és a dir, l'amitger ve a ser un empleat, as-salariat, del propietari, dit en poques paraules i amb tot el que això suposa. Certament, la Llei ho deixa embullat de manera que un cop serà blanc, l'altre negre. És renunciable, això, en el contracte? Gil-Robles diu que sí. Modestament, pens que no, perquè es tracta d'un benefici per a l'amitger que li garanteix, en definitiva, el salari mínim inter-professional i podria jugar aquí un principi general del dret a favor del més feble en relació contractual. D'altra banda, entenc, que aquesta «conversió» de la relació d'amitgeria en una relació laboral forma part de la mateixa definició del contracte i això, vist així, és immodificable perquè les qualificacions (o tipificacions) contractuals són una qüestió pública que la Llei no permet mai de modificar (cosa diferent és que es permeti de crear nous contractes).

Segon problema: Qui dirigeix l'explotació? Això és un aspecte que ja plantejava Casas-Mercadé i és prou important, però se sol resoldre millor a la pràctica que a la teoria. Es tracta de saber qui decideix què fer amb l'explotació: què sembrar, quins bestiar tenir-hi, com produir, etc. Això es pot posar al contracte sense limitacions de la Llei. Normalment, dirigeix l'explotació el pagès. Si sorgís cap problema sempre es podria anar a veure els costums del lloc. A més a més, avui l'agri-

cultura i ramaderia de cada vegada més, té una regulació administrativa i també científica que podria dir-nos, objectivament, què és el que més convé per a l'explotació. Com a mostra tenim totes les normes sobre producció de la CEE molt específiques en el cas de la llet, per exemple.

En aquest punt hi ha una qüestió interessant com és ara el de les millores útils i socials, les quals, l'amitger pot fer pel seu compte, i encara que el propietari no ho vulgui, si té informe favorable del SERIDA. En tal cas, ha d'anar molt alerta a prendre justificants d'aquestes obres perquè el propietari podria dir que eren seves. En qüestió de millores es **presumeix** que són fetes per qui tenia l'obligació de fer-les i aquest és el propietari en cas d'obres necessàries.

Però què passa, per exemple, en temes d'organització comptable i fiscal -davant Hisenda-? L'art. 12 de l'Ordre Ministerial corresponent que regula l'estimació objectiva singular exigeix l'acord unànime de tots dos per entrar en aquest règim simplificat. (És clar que la cosa més fàcil i més habitual serà cadascun anar per separat). Això mateix passarà, ens pareix, en cas de voler accedir a les subvencions de la CEE per abandó de producció lletera o agrària.

Exigir aquest acord de tots dos vol dir associar pagès i propietari com si fos una Societat perquè, de fet, el contracte d'amitges s'assembla tant al de societat com al d'arrendament. Això és, sens dubte, avui, una complicació per a l'amitgeria que la fa molt inservible. Ara bé, l'arrendament en els temes de subvencions no resoldrà res. Sí que ho resol en els casos d'impostos perquè l'arrendament és una despesa deduïble per a l'arrendatari i no s'hi fa cap problema.

Tercer problema: la durada i la transformació del contracte.

Sempre en contractes indefinits en el temps (el que tècnicament es diu d'execució continuada) aquest és el problema que dona lloc a més litigiositat (així també a les amigues la major part de casos que arriben al Tribunal Suprem són sobre desnonament de l'amitger).

El temps es pot posar al contracte. Hi ha un mínim lògic: un període de conreu o d'aprofitament econòmic. Es pot prorrogar sense dir res. Si s'acorda un temps superior a l'any s'ha d'avisar per acabar o rescindir el contracte. El costum local és que sempre s'avisava amb certa antelació.

Molt lligat amb això, tenim una forma rara de transformació del contracte, la conversió en lloguer de les amigues, precisament en el moment en què el propietari vol acabar amb el contracte d'amitgeria (això deim que és rar perquè allò que es fa és obligar a prorrogar el contracte així per exemple en la relació d'arrendament d'habitatge o en la relació laboral). Aquesta transformació, és a dir, aquest pas d'amitger a llogater pot dur, cas que es faci, uns problemes ben grossos no ben resolts per la llei: quina ha de ser la renda, com s'ha d'indemnitzar l'aportació del propietari, quin termini té, etc. No ho tractam més extensament perquè és un cas improbable.

Una altra transformació possible del contracte és la revisió que es permet quan hi ha canvis importants (variació d'un 15% de les aportacions), o quan hi ha hagut mala fe d'un contractant. Aquesta transformació hi cap més sobretot amb modificacions a la distribució de la producció.

Una altra transformació del contracte és l'accés a la propietat per part de l'amitger de la finca: té els drets d'adquisició preferent, de tempteig, i de retracte (això no és distint de l'arrendament). Això crea una obligació important en el propietari que és de notificar a l'amitger i informar-lo de la seva intenció de vendre o disposar de la finca per donar-

li'n opció. Si així no es fa la venda (o qualsevol altra disposició onerosa) serien anul·lables i no tendria entrada al Registre.

Un altre problema enlaire de la Llei és què passa quan parcialment la finca és urbanitzada. En quina posició resta l'amitger? En el cas de l'arrendament és clar, hi ha un dret d'indemnització amb una dotzena part del preu obtingut. Això pot ser molt discutit i molt litigiós a Mallorca per raons òbvies. En l'amitgeria possiblement se seguirà el mateix. La cosa millor per l'amitger seria que el contracte hi fes referència, per així sortir de dubtes. Costum en aquest aspecte no n'hi ha, i en tot cas s'hauria de demostrar.

Una diferència entre amitgeria i arrendament és que aquest darrer es manté davant una venda i no ocorre així a l'amitgeria (encara que té un dret d'indemnització).

Per altra banda, l'amitgeria pot passar de pares a fills i el lloguer no. Això s'empra molt a Menorca, on tenen un tipus essencial d'amitgeria: la societat rural.

Hi hauria molts altres punts per tocar pel que fa a l'amitgeria però ens hem aturat a uns pocs.

En aquesta relació amitger-propietari conflueixen aspectes històrics, socio-econòmics i de mentalitat que tots plegats fan que aquesta institució necessiti una ràpida adaptació als temps que corren i als canvis que haurà de sofrir el camp, l'agricultura i la ramaderia a Mallorca. En cas contrari, la seva desaparició a curt o mig termini és segura. El retrocés econòmic del sector no ajuda gens a això, però quan el vent bufa en contra és quan s'ha d'augmentar la creativitat.

Pere Ollers i Vives

NOTES:

(a) SALVÀ TOMÀS, PERE A. «La estructura agrària». Rev. El Campo. Balears: macromagnituds del sector agrari, 1985. Oct.-Dic. 1985. Núm. 100 pp. 17 iss.

(2) El text en negreta és meu. La Llei d'Arrendaments Rústics és la 83/1980 de 31 de desembre (BOE núm. 26 de 30 de gener 1981).

Respectem el patrimoni arquitectònic

FOTO VIDAL

Potser seria filar massa prim endinsar-nos, i sense bagatges de cap casta, en el fet -en les fetes diria- que ens moguin a creure i entendre evidents la preocupació, testimonial i severa, que ha mantingut la oficialitat mostrada en tot allò que atany i afecta la conservació del nostre patrimoni arquitectònic, a aquelles fites -les més clares- que avalen unes precisions històriques, singulars i inequívokes, testimoni dels segles guanyats dia a dia, amb esforç, tenacitat i constància. L'evidència empeny a mesurar les indiferències, els oblots, i potser la desídia. En tot cas, i parlant planament, podríem recórrer a la despreocupació municipal, a la indiferència i, també, al desinterés més generalitzat que plana en les altres esferes del petit poder que el consistori acapara i altres institucions públiques.

Molt sovint la gent «oficiallesca» se n'enorgulleix de

sentir-se responsable d'una vila que aviat farà els seus set-cents anys. Set segles d'història, de riquesa i de misèria. Set-cents anys de vida però. Amb molta feina feta i amb molt a fer encara. Però és potser una sort trobar-se en aquestes precises circumstàncies i mantenir-se drets entre el poder i el voler, encarats a uns murs socarrats pel sol i les pluges, amb la pols que vola i la terra que bull, amb esperança.

És evident, però, que les persones amb autoritat i poder municipal se n'han preocupat ben poc fins ara per conservar, mantenir, i a la vegada enriquir el nostre patrimoni arquitectònic. Més bé diria, com abans, que preval una manca d'interés efectiu que mogui almanco a no caure en greus errors que tots hem patit. Essent sincers i punyents, els campaners podem asseverar que una despreocupació generalitzada, i una gana immensa

per enderrocar, ha fet caure les colors de les pedres que fiten la nostra història. I això no ve d'ara, sinó tristament de molts anys enrera.

Hem de dir que el municipi de Campos és ric i abundós en vestigis arquitectònics que ens enorgulleixen a tots. I encara que no vengui al car anomenar-los sabut és per tothom quins són aquells llocs, aquells edificis i aquells racons que fiten una vila que ja n'ha viscut de tota casta. I caldria meditar-hi a fons, molt profundament en aquestes eloqüències potser banals en apariència. Perquè, pens, que molt sovint no som conscients dels béns que posseïm, que tenim i hem de mantenir en herència indefinida, perquè és el nostre deure conservar aquest patrimoni creat pels nostres avantpassats.

No sembla, però que vagin paral·lels els desigs amb les intencions en allò que atany al poder municipal.

Perquè llevat d'unes poques excepcions, que podríem situar en el centre històric de la vila, poc s'ha fet per aconseguir un nivell almanco de dignitat que testimonii una intenció ben definida i prou clara en aquest aspecte. Pobles amb no tants vestigis històrics com el nostre se n'han preocupat molt més que nosaltres en ordenar el seu entorn. I ja no parlem d'aquells pobles que voldrien tenir una història que els avalés amb el color bellíssim de les pedres i s'han quedat a mig camí.

El fet, preocupant i llastimós, és que Campos resta mort i indecís encarant-se al seu passat valuossíssim. Noblíssims edificis ubicats en el centre de la vila són deixats en la despreocupació més lamentable. Importantíssimes restes arqueològiques són espoliats sense contemplació. Un caos especulatiu despersonalitza la rigidesa del teixit urbanístic i de les foranies. S'anul·la, en suma, la personalitat d'una vila noble i digna des d'una indiferència irrespectuosa i esfereïdora. I és així, molt lamentablement.

Un poble amb visió de futur

aprecia el seu passat més que enlluernar-se en aspectes concrets d'altres indrets potser llunyans que sovint pretén imitar malament. El passat, les grapes que fiten la història d'un poble són els vestigis que obrin les portes del futur. Un poble sense història és un poble buit, ranci, esquifid. Un poble que no aprecia el seu passat és un poble condemnat al fracàs. Un poble que no sap continuar la seva història amb dignitat i perseverància és un poble que mai no serà respectat. I dignitat significa aquí, i sobretot, conservar els vestigis del passat.

Campos, ara com ara, i especialment en aquestes darreres dècades que amb tanta il·lusió hem viscut després de tanta banalitat i migradesa, no

ha volgut, no ha pogut, o tal volta no ha sabut ordenar els seus béns arquitectònics que són, indubtablement, un dels signes que avalen la seva personalitat. Casos aïllats n'hi ha haguts. Però, com solem dir, a mitges no s'omplen sitges. Un pla d'ordenació municipal que garanteixi una netedat fora de tota especulació no ha estat planificat seriosament. Es caos és per tant legal. Perquè, en aquest cas, no es tracta únicament dels edificis urbans, sinó en igual mesura els rústics, tant o més importants que aquells. I encara que els primers tinguin una importància més representativa els altres la tenen com a consolidació d'un conjunt que fita la identitat.

Bo seria, per tant, i en uns anys on tota especulació vessa

més enllà de la rutina i de la misèria, que els doctes edils del municipi i els digníssims consellers donassin exemple a tots els que tenim el deure de prosseguir avançant. Es tracta, i ben a les clares, de potenciar i recuperar en molts de casos tots aquells edificis que atorguen personalitat a la vila i a la ruralia; així com respectar i salvaguardar les restes arqueològiques ubicades fora del casc urbà. Si es pretén enderrocar edificis històrics, potenciar la deixadesa amb l'excusa de crear, en algun cas, nous espais i no assentar uns principis bàsics lligats al passat tot se n'anirà en orris. I hi perdrem tots, ja sense cap possibilitat de recuperar les restes de la desfeta.

Damià Huguet

FOTO: D. HUGUET

Dins la XII^a setmana d'orgues històrics de Mallorca

Petita crònica del concert del convent

Dia 13 d'Octubre passat, entre les velles parets des nostre estimat Convent, des d'on el temps ha anat fent la història i ha estat testimoni d'inombrables manifestacions culturals i entre elles, de variadíssims concerts, instrumentals o polifònics, es va celebrar una vetlada musical dins la Dotzena Setmana d'Orgues Històrics de Mallorca, organitzada per la Comissió Diocesana i molt especialment pel senyor Dietrick Hilebrant, ànima i promotor d'aquesta Setmana, i també amb la col.laboració de la Parròquia Sant Julià i de l'Ajuntament de Campos.

El programa d'aquest concert fou molt variat i destacàrem de les actuacions de Gerd Wachowski a l'orgue -restaurat pel mestre orguener Gerhard Grenzing, ara fa sis anys-, la darrera de les tres improvisacions, que duia per títol Postludio i ressenyar l'acompanyament també d'orgue, a peces de Händel, Bach i Bruckner, a la veu, ferma i

educada, de la contralt Adelheid Peper. De les sis cançons que ens oferí la Coral Sant Julià, dirigida per Magdalena Rigo, la que agradà més, sens dubte, fou «Mestre Pirris té un bou», composició humorística, sobre un tema popular, obra del músic campaner, Bartomeu Ballester, Pvre. El nostre paisà, Guillem Noguera, a la guitarra, va esser el que completava el programa amb la seva interpretació, pul-

cra i emotiva, de «Cinco preludios» d'Héctor Villa-Lobos.

Per acabar aquesta petita crònica del concert que ens ocupa, voldria que tinguéssim present que l'orgue des Convent, obra de Jordi Bosch, és un dels més importants de Mallorca i just per aquest fet és motiu suficient d'estar-ne satisfets i que aquesta trobada de cada any, dins la Setmana d'Orgues Històrics, hem de

pensar que és un homenatge mutu, que el poble de Campos celebra -o hauria de celebrar-, escoltant amorosament, arran del seu orgue, les bellíssimes notes que surten de la seva ajustada trompeteria, escampant-se sota la teulada fins a l'altar major i per tots els racons d'aquest temple, en correspondència, com dèiem, de l'homenatge que vol oferir l'orgue al seu poble.

Joan Pomar Mir

FOTO VIDAL

Notes d'Església

La pregària, motor de vida cristiana

(Dedicat als Grups d'Oració i Amistat)

Voldria parlar avui d'un **element essencial** pels cristians creients i que volen esser conseqüents amb la seva Fe: és la pregària. Al darrer número ja deia que l'esperit missioner és també molt important. I és cert. Però, i que tot és essencial? No ens podem dedicar a tot! -sol esser la pregunta i resposta més freqüent-. Davant això s'ha de reconèixer que és difícil viure la Fe. Altra cosa és si volem obtenir només allò que ens interessa,

un reconeixament social, un status, una catalogació com a persona «bona» o «xiflada». No, la vida de Fe, la vida cristiana, té varies coses fonamentals i això és indivisible. Una altra cosa és que, com a humans que som, fallem.

Fet aquest petit parèntesi vaig a allò principal que volia tractar o sia la importància de la pregària: pregària que s'ha de fer constantment, diàriament. És una **postura activa**, és tracta de fer, i en aquest cas

de parlar o comunicar-nos amb el Pare. També és una **actitud** i no, com es veu simplistament, passiva, interiorista, reverencial, d'inferioritat. Jo diria, i vull córrer el risc de no dir-ho ben bé, que **PREGAR ÉS SOBRETOT TENIR CONFIANÇA IL·LIMITADA EN DÉU** i això que pot ser una bajanada pels no creients **ÉS un MOTOR** per la vida i l'acció humana pels creients. Ho és si ho intentam. No falten oca-

sions per a pregar: una missa, una trobada, una reunió, una sessió de catequesi, una excursió, un recés, etc. Més encara hi ha tot un moviment d'apostolat -Grups d'oració i amistat- que té com **UN EIX** fonamental l'oració i us diré més: un d'aquests grups treballa i prega a Campos i des de Campos.

(Voldria reiterar que aquest espai és obert a la participació)

S'esquella

Elogi de Guillem Alcover i Mascaró

Pulcre, elegant, orgullós; distingit i xalest, Guillem Alcover i Mascaró, conegut popularment pel bon nom d'En Guillem d'Es Camp Roig, era un home que devia esser intel·ligent ferm. Hi ha persones -i aquesta n'és una- de les quals just observant-ne les fessomies, aquest tò silenciós i profund de la seva mirada, els perfils del caràcter, de l'estil que no s'entreveu, fan pensar que són com una illa que es congria dins la grandària de la mar, que són un tros del cos total de la terra obert a la claretat d'una intel·ligència que sura damunt la pols dels carrers més casolans, vagament diluïts entre ombres i somnis que lluen en la rutina fosca d'un poble obert de bat en bat a l'esperança d'una il·lusió que no arribarà mai. Festa de l'impossible, combat entre el record i la nostàlgia, les possibilitats i la incertesa, el rancor i la eufòria, entre niguls que se'n van.

Guillem Alcover i Mascaró és un d'aquests fills il·lustres de la vila de Campos condemnat al silenci municipal que fa de la història una excusa, sense remei, sense donar explicacions. En Guillem d'Es Camp Roig va esser, i és enca-

Guillem Alcover i Mascaró

ra ara, un home esqueixat per la història, bestialment avasallat, desfet, esborrat del mapa corcat d'un poble que no sap veure més que diluïdes imatges de sumptuositats decadents, de brutícia condecorada, de lluentors fades, amb l'excusa feresta i quasi sàdica de què, aquí i avui, és sempre més digne d'estimació allò extern que el que tenim com a propi.

Guillem Alcover i Mascaró, als seus vint-i-cinc anys de l'any 1936 tenia el carnet número 75 del Centre local d'Esquerra Republicana. Va néixer a Campos dia dotze de març de l'any 1911 a una casa peti-

tona del carrer de n'Amer que encara ara conserva tots els colors de la pell que llavors tenia. Amic i deixeble d'Antoni Vives i Ginard acabà els estudis de magisteri l'any 1931, professió que exercí com a interí a les escoles públiques de Campos, i amb possessió a Son Servera, per a esser-ho més tard a les escoles d'Es Palmer, de les quals fou cessat el tres de gener de l'any 1936. Lluitador per la causa republicana va viure a terres manacorines els mesos més enlluernadors d'una història que avui es fa difícil imaginar. Empresonat pels feixistes a Illetes on morí dia 28 de gener de l'any 1937, segons confirma un certificat que signen Juan Alemany, Jaime Vicens i Mateo Comas dia quatre de novembre de l'any 1938 (III Año Triunfal), la qual mort testifiquen «a consecuencia de haberse suicidado ahorcándose», les seves despulles reposen al cementeri de Campos en una caixa menudona des de l'any 1941.

Aquesta és, en síntesi, molt abreujada, la biografia d'un joveçà campaner que la història ha volgut esborrar amb el silenci més cruel i més indig-

ne, sense contemplacions de cap casta. Un oblit meditat i certificat amb tinta blava perquè no convenia als seus contemporanis aleshores en el poder. Perquè, de fet, i en aquest cas sobretot, allò més significatiu no és únicament la persona, sinó els signes d'una ideologia i tot el pes d'un col·lectiu important dins el panorama polític de Campos en uns anys ben concrets.

No és el cas, ara, de retreure res a ningú, perquè, tanmateix, la Història en majúscula no la malmena cap poder. Sinó que es tracta, senzillament, de donar notícia d'una persona campanera de socarel que la burocràcia civil ha intentat silenciar tan intencionadament. Un jove mestre d'escola que meresqué la confiança de molts, un republicà convençut, intel·ligent i metòdic que va morir en plena juvenesa, amb tot un futur immens davant seu truncat per unes fetes abominables, i la figura del qual avui hauríem de reivindicar perquè la nostra estimació va més enllà del bé i del mal.

Col·lectiu Campaner

Guillem Alcover i els seus alumnes (any 1933)

BAR
CA'N XIM
CAFÈ

Aquí teniu els nins que l'any 1953 anaven a escola amb les monges franciscanes. A la pàgina 31 trobareu els seus noms. Només en queda un sense haver estat identificat. Qualcú el coneix?

Moneda corrent

Durant les dècades dels anys 50 i 60 Mallorca experimenta el sensacional i incontrolat desenvolupament del món turístic, cosa que porta la nostra societat a una crisi estructural. L'antiga societat senyorial i agrària es veu transformada en una societat pseudo-burguesa, producte típic del franquisme, basada en l'economia de serveis.

Fins aleshores el català a les Illes s'havia conservat per inèrcia, no per cap sentiment diferenciador ni per cap creença ni convicció. Però aviat aquesta inèrcia es va trencar i part del poble mallorquí es va allunyar al màxim de tot allò que representava la seva identitat, especialment la llengua pròpia.

Com a conseqüència d'aquest procés actualment ens manca una llengua viva i sana. No és viva perquè l'ús que en feim no és total, i no és sana perquè, sobretot últimament, s'ha accentuat molt el grau de castellanització del català, fins al punt que la nostra fonètica genuïna és ja irrecuperable.

Avui dia els mallorquins continuen, majoritàriament, actuant per inèrcia, però es tracta ara de la inèrcia a parlar en castellà, costum après durant la llarga època franquista i practicat gràcies a la desmesurada entrada d'immigrants. N'és un exemple clar (i perillós) el fet d'adreçar-nos en castellà a un desconegut o a una persona que és castellanoparlant però que, molt probablement, ens entén també en català, ja que, segons la «Enquesta sociolingüística a la població de Mallorca», encarregada pel Consell Insular de Mallorca a la

Universitat de les Illes Balears l'any 86, només un 2'97% dels qui viuen a Mallorca no entén la llengua catalana.

Una altra dada significativa que ens aporta aquest estudi és el quasi 50% de no catalanoparlants que no parlen GENS la nostra llengua, perquè, és clar, no la necessiten. Per a ells el català és una qüestió de triar personal, d'aprenentatge voluntari; per a nosaltres el castellà és una exigència social. La nostra inèrcia, doncs, a parlar-los sempre en castellà, fruit de la rutina i de la peresa, els evita haver de fer un esforç que seria molt d'agrair. Però també ens l'estalvia a nosaltres, ja que altrament ens imposaríem una tasca més, i això sempre costa: hauríem de trencar la inèrcia. I cal que tinguem en compte un detall: tot procés d'abandó o d'oblit d'una llengua és ràpid i lleuger (molts mallorquins ja han abandonat el català sense cap dificultat ni cap trauma), mentre que és costós qualsevol procés d'aprenentatge, i més encara en un ambient no precisament favorable.

Aquesta por i aquesta manca de decisió a l'hora d'utilitzar la nostra llengua incapacita els immigrants que volen aprendre el català i encara no el parlen, però que el voldrien escoltar i el nostre abandó els ho impedeix. Però també ens incapacita a nosaltres com a poble perquè significa un dels entrebancs més grossos en el delicat procés de recuperació de la nostra identitat.

Catalina Janer

Després de la sentència

Bartomeu Colom

A l'Estat modern les lleis són un instrument necessari i a vegades imprescindible per fer política, però la política no acaba amb l'aprovació, baldament sigui per unanimitat, de les lleis. Quan s'ha produït aquesta, si la llei pretén transformar la realitat, tan important o més que l'aprovació de la llei és la seva aplicació, la qual cosa exigeix voluntat política, dotació pressupostària i una adaptació de l'organització administrativa a les exigències de la nova llei.

Ja fa dos anys que va entrar en vigor la Llei de Normalització Lingüística, i si feim balanç de la política normalitzadora que incorpora haurem de reconèixer que els poders públics de la Comunitat han fet molt poc. S'han dictat una sèrie de reglaments que despleguen la Llei i poca cosa més. Ni tan sols aquesta primera fase de producció normativa ha finalitzat. On són els reglaments d'ús intern de les Conselleries?

Conculcant el que disposa l'Estatut d'Autonomia a l'article 14 i la Llei de Normalització Lingüística, el Govern de la Comunitat ha practicat en matèria lingüística una política liberal de «laissez faire, laissez passer», no intervencionista, que ja es pot saber a quin resultat ens durà: el definitiu desplaçament de la llengua dominada per la domi-

nant. I basta posar una sèrie d'exemples per veure que després de l'acció normativa no hi ha hagut una actuació política: on és el pla de conscienciació lingüística dels ciutadans? i l'enquesta sobre la si-

tuació lingüística de la llengua pròpia de les Illes Balears?. S'han promogut els acords amb els organismes competents de l'Administració Perifèrica de l'Estat i de l'Administració de Justícia per la nor-

malització de l'ús de la llengua catalana en aquests àmbits? Exigeix la Comunitat Autònoma el coneixement de la llengua pròpia quan recluta el personal? Tenguem en compte que just falta un any perquè finalitzi el període d'adaptació dels serveis de l'administració al nou estatus lingüístic de la llengua pròpia.

La notícia que el Tribunal Constitucional ha declarat la nul·litat de quatre preceptes intrascendents de la Llei de Normalització, ha produït una forta commoció en el Govern i, en general, en la classe política balear. La valoració de la sentència l'hem feta en un altre mitjà de comunicació, però el Govern no és el més autoritzat per lamentar-se d'aquesta decisió del tribunal Constitucional.

Paradoxalment a la sentència hi ha dues retxes que no tenen desperdici: l'alt Tribunal reconeix, com no podia fer d'altra manera, al Govern de la Comunitat la capacitat per exercir accions polítiques i tota l'activitat administrativa que cregui necessària i convenient per fer efectius els drets lingüístics o, dit d'una altra manera, perquè pugui dur a terme una política lingüística, i això és precisament el que el Govern no ha fet.

(Diario de Mallorca
19-Juliol-1988)

vins bernat

ELABORACIÓ PRÒPIA
embotellador núm. 5929 P.M.

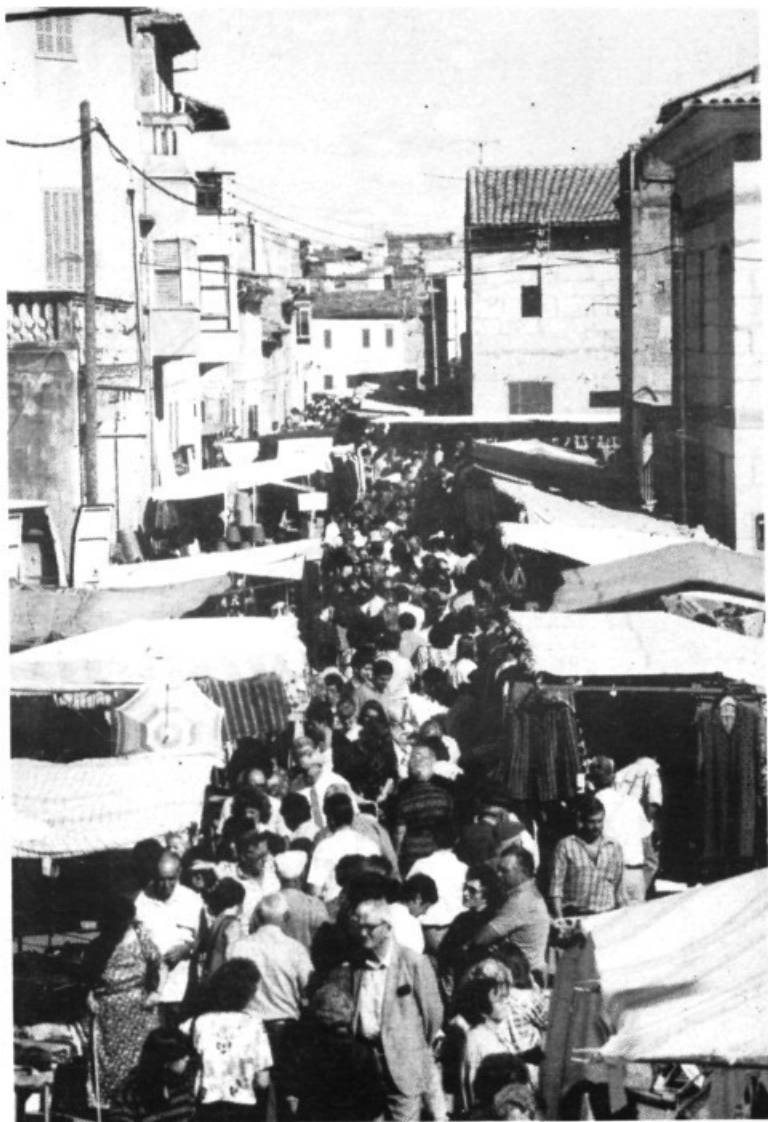
Carretera Felanitx, km.1600
☎ (971) 65 09 45
07630 CAMPOS
(MALLORCA)

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ MIQUEL LLADÓ

Avd. La Virgen, s/n - Tel. 65 06 75

JAUME FERRER I MAS REPARACIÓ I VENDA DE MOTOS

Carrer Lepanto, 1 Tel. 65 00 60
CAMPOS

**I
M
A
T
G
E
S
D
E
S
A
F
I
R
A**

FOTOS VIDAL

Ajuda a domicili, servei complementari a una residència

La Planificació dels Serveis Socials, com en general qualsevol planificació d'equipaments i serveis, necessita tant d'un estudi sobre la situació socio-demogràfica actual com d'una previsió de l'evolució de la població a la qual es destinarien aquests serveis. Això en el nostre poble, no es té gens en compte. Dic això perquè quan se va començar a construir la residència per els ancians, no se va planificar ni s'estudiaren altres possibles tipus de serveis que hi ha per atendre a la gent major. Tampoc se va tenir en compte l'opinió del poble. Ara ja tenim una LLar, encara no funciona, però algun dia quan serem vells hi podrem anar, o ¿preferiríem quedar-nos a la nostra casa?, allà on hem estat tota la nostra vida, allà on tenim el nostre llit, la nostra cuina, els nostres veïns,...

Doncs això és possible, gràcies a l'organització d'un **Servei d'Ajuda a Domicili**.

¿Què és això?

L'Assistència Domiciliària és un servei complementari a una LLar, i té per objectiu l'atenció als vells al seu domicili mateix, amb els mitjans materials i personals que calguin segons el seu estat de necessi-

tat, procurant mantenir-los dins els vincles familiars i els costums tradicionals, així com integrar-los a la comunitat.

Les classes d'ajuda a domicili que dona la Seguretat Social són les següents:

1) **Serveis domèstics i personals:** consisteixen, bàsicament, en la neteja de l'habitatge, bugada, repàs i planxada de roba; realització de compres, preparació de menjades

amb els aliments proporcionats pel beneficiari; neteja personal i altres feines semblants que hagués de menester el beneficiari per el seu viure normal.

2) **Atenció mèdico-geriàtrica, infermeria podològica i rehabilitació:** té per objecte prestar els serveis sanitaris de l'especialitat.

3) **Atenció social especialitzada:** consisteix en l'asses-

sorament al domicili del beneficiari, per part dels professionals, i la realització de les gestions sobre matèries de la seva competència.

4) **Bugadaria a domicili:** consisteix en proporcionar a l'interessat la rentada de la roba personal en un establiment privat o d'interès públic.

5) **Menjar condimentat:** consisteix en proporcionar el menjar condimentat servit per un establiment privat o d'interès públic.

6) **Perruqueria:** té per objecte donar aquest servei al beneficiari, en el seu domicili mateix, periòdicament.

7) **Activitats culturals i teràpia ocupacional:** consisteix en el lliurament de premsa, revistes i llibres, així com material necessari per a la realització de treballs manuals.

8) **Companyia a domicili, atenció moral i jurídica.**

Vist les classes d'ajuda a domicili, cal demanar-nos ¿per què no, en el nostre poble?

S.B.O.

(Si voleu més informació sobre aquest tema, qualsevol membre de l'equip de **RESSO** vos pot donar més detalls)

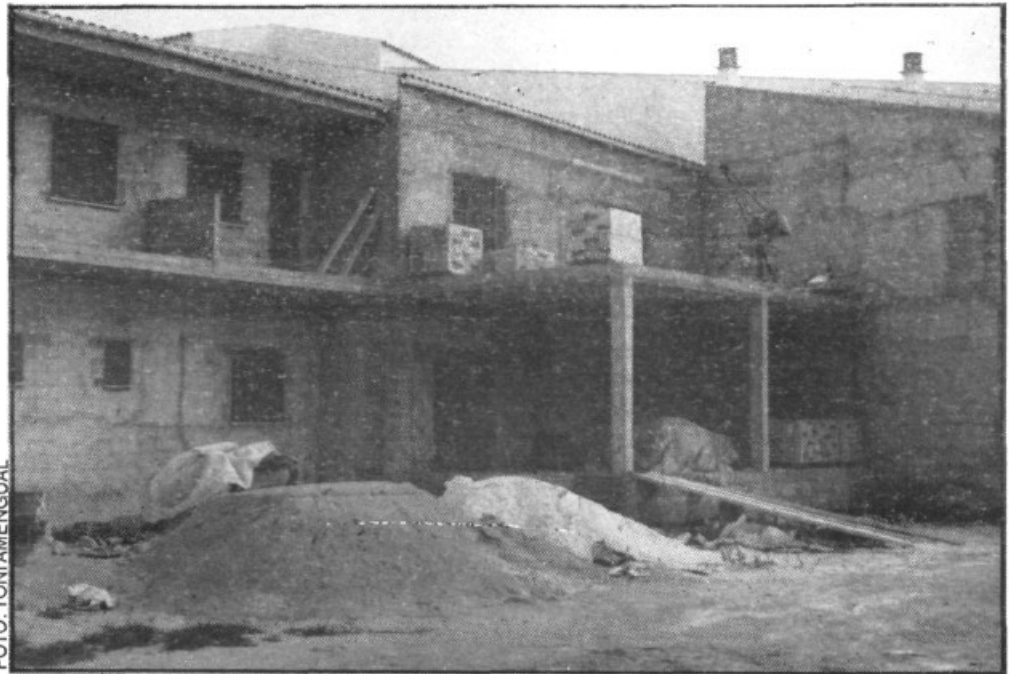

FOTO: TONI AMENGUAL

FOTO: TONI AMENGUAL

Deixar de fumar (1ª Part)

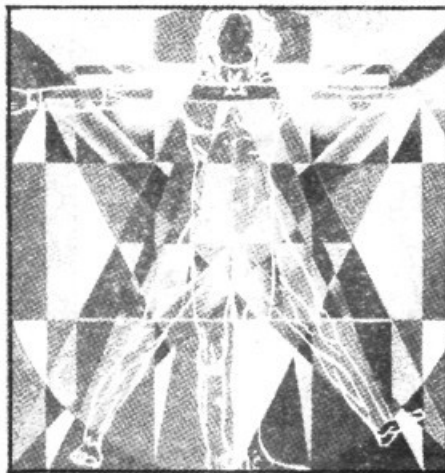
...i els canvis beneficiosos que això produeix dins l'organisme.

EL NOMBRE DE DONES AMB CÀNCER DE PULMÓ AUGMENTA DRAMÀTICAMENT. MOTIU: DE CADA VEGADA HI HA MÉS DONES FUMADORES.

Que el fumar és perjudicial ho sap tothom. Però, quina influència té el fum del tabac sobre l'organisme humà? D'això tractaran aquesta sèrie d'articles, i també explicaré com reacciona el cos quan deixam de fumar.

Des de l'any 1950 el nombre de persones amb càncer de pulmó s'ha duplicat. I, sobretot a les dones, aquest increment ha estat molt remarcable. Hi ha estadístiques que demostren que els dos darrers anys la xifra de dones amb càncer de pulmó s'ha incrementat com a mínim en un 120%. Si tenim en compte que el 80% de tots els casos de càncer de pulmó són deguts al fumar, observarem en conseqüència que la xifra de dones fumadores ha augmentat moltíssim els darrers anys. Per fer-vos una idea, basta dir que les dones que fumen s'acosten, en quantitat, bastant ràpidament a la quantitat d'homes fumadores. Totes aquestes estadístiques que citaré en aquests articles són d'un Institut holandès que investiga les malalties circulatòries, i molt concretament els efectes del fumar.

No fa molts d'anys, una dona amb càncer de pulmó o amb infart de miocardi era una autèntica excepció. Avui en dia ja és un fet freqüent. Els infarts també són una conseqüència del fumar. Fins el punt que una persona fumadora té un 70% més de

risc d'infart que una no fumadora.

Càncer de pulmó, infart... com actúa exactament el fum del tabac en el cos humà? Per començar, les cèl·lules de les vies respiratòries pateixen degut al fum uns canvis que provoquen una disminució de la funció dels pulmons. Una de les derivacions pot ser la pèrdua d'elasticitat del teixit dels pulmons, malaltia crònica que pot arribar a ser mortal. Una altra de les conseqüències d'aquest canvi cel·lular quan s'ha fumad durant anys és el càncer de pulmó.

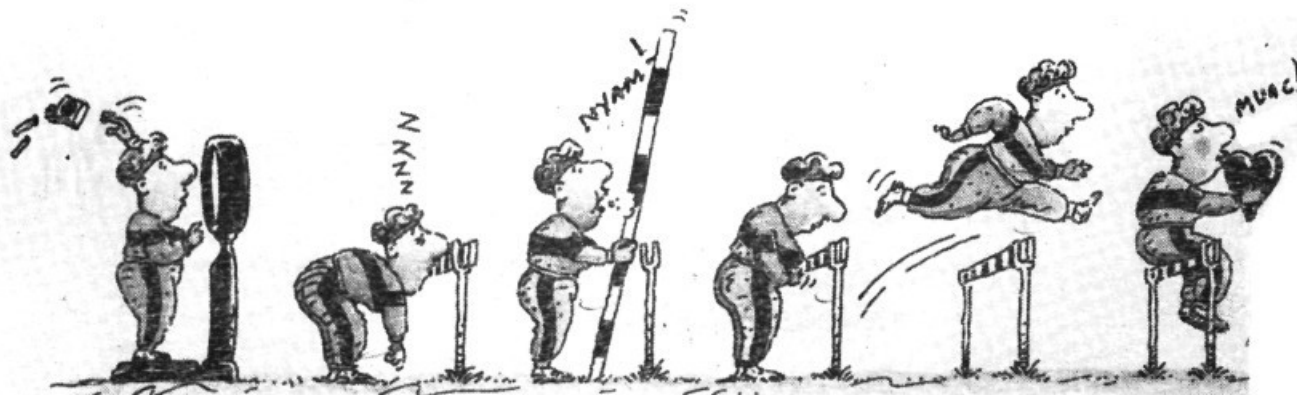
El fum del tabac també provoca una pèrdua de l'activitat dels finíssims pels

(cilis), que amb el seu moviment natural cap a l'exterior, ajuden a eliminar el moc de les vies respiratòries. Però si aquesta mucositat no s'elimina poden reproduir-s'hi bacteries que, tard o d'hora, causen infeccions respiratòries, sobretot a les persones que pateixen bronquitis o asma. Fins aquí respecte els pulmons.

A més d'això, el fum del tabac té un efecte negatiu pel nostre sistema d'artèries i de venes. Per exemple, és sabut que el fum provoca arterioesclerosi, encara que no està ben estudiat de quina manera. El que sí que està ben comprovat és que per mor del fum el diàmetre de les artèries, sobretot de les més pròximes al cor, disminueix. El fumar també és el causant de contraccions de les artèries. La nicotina del fum és la que actúa sobre els nervis de les artèries i provoca aquestes contraccions. Finalment, els fumadors pateixen un increment de la rapidesa de coagulació de la sang; les plaquetes de la sang formen petites gleves amb més rapidesa. I ja tenim la combinació necessària per un infart de miocardi: per una part artèries més estretes i per una altra la sang més fàcilment coagulable i per tant format gleves de sang que embossen les artèries. El mateix passa quan es combinen gleves de sang amb aquelles artèries que han patit contraccions per mor de l'efecte del fum: d'aquí es pot deduir la formació de trombosis.

(continuarà al n° 5 de RESSÒ)

Clementina Clara

1.- Aturar-se de fumar ralentix el metabolisme, i d'aquí ve que s'engreixi de tot d'una. Seguidament el cos humà experimenta els canvis següents:

2.- Passats 10 dies s'aturen els símptomes que formen el síndrome d'abstinència (dormir malament, palpitations, intranquil·litat, tremolors, etc.)

3.- A les dues setmanes es recupera l'olfate i el gust totalment.

4.- Passades 4 setmanes una úlcera d'estómac comença a desaparèixer.

5.- Als dos mesos s'atura el procés de descalcificació dels ossos.

6.- Al cap d'un any s'ha disminuït el risc de problemes de cor i circulatoris en un 50%

Entrevista a Na Francisca Mulet

Francisca Mulet, més coneguda per Na Francisca Coixa o Francisca dels Boleros és una persona molt dinàmica i que ho demostra setmana darrera setmana ensenyant ball de bot a més de 100 persones de Campos. Anem a conèixer-la un poc més bé.

- Quan vàreu aprendre a ballar?

- Vaig aprendre a ballar als tretze anys quan a Campos es va formar l'Agrupació de ball «Ecos del Pla». El meu primer mestre va ser en Toni Punta. L'agrupació va durar un sis anys i després es va desfer. En va sorgir una altra, «Aires del Pla», però va durar molt poc. He de dir que en tenc molt bon record d'aquells temps ja que va ser allà que vaig conèixer el meu home.

- Quan tornaren a sorgir els boleros a Campos?

- Va ser en motiu del centenari de l'església; un grup d'antics balladors ens reunírem i en parlàrem. Però no va ser fins l'any 80 que començaren els curssets del Centre Cultural.

- Quina acceptació han tingut aquests curssets entre la gent?

- Molt bona, no hem estat mai més pocs que cent.

- I l'agrupació «Brot de taperera», com sorgeix?

- Ja teníem l'escola de ball i

els més grans començaren a dir «ara ho hem de deixar anar?, i si féssim una agrupació?». I així va sortir. Tothom volia que hagués un nom molt campaner i per posar «Aires de Campos» ja n'hi havia molts d'Aires i vàrem decidir que no n'hi havia cap altre més campaner que el que tenim.

- Com funciona l'escola de ball?

- Molt bé, molt bé. Enguany tornam ser més de cent, l'únic problema és que d'aquests cent només hi ha quatre o cinc al.lots, tot són al.lotes. Els mascles són més empegueïdors.

- I d'ajudes com anam?

- Malament, cada ballador s'ha de comprar des de les espadenyes fins al rebosillo i si toca, l'instrument. L'agrupació no té cap ajuda, l'ajuntament ens paga les funcions que feim per ells i prou. Si donen res a l'escola el que feim és reduir les quotes, així en lloc de pagar mil pessetes cada mes basta que en paguin cinc-centes.

- Com estan les relacions amb les altres agrupacions? Quines us agraden més?

- Sempre hi ha un poc de rivalitat, però ben entesa, sense problemes. Ningú vol mostrar els balls que fa a les altres.

- Hi ha cap ball pròpiament

FOTO VIDAL

Na Francisca i En Macià

campaner?.

- Ballam una peça de l'apotecari Rosa, és una cançó que hem convertit en ball i es diu «Una bona campanera». Els balls més nostres són la «jota llisa», «la mateixa» i el «copeo». Son balls perduts que, a poc a poc, i gràcies a l'ajuda dels majors, anam recuperant. També hem tengut problemes amb els instruments perquè molts ja no es troben però feim tot el possible per recuperar-los.

- Quines peces ballau?

- En general es diu boleros

a tot. Hi ha grups que tot ho fan igual, però nosaltres procuram ser molt rigorosos amb els punts i ballam jotes, copeos, mateixes i parados.

Bé madò Francisca, ens sap greu però l'espai mana. Queden moltes coses interessants per dir, una altre dia seguirem parlant. Si ens necessitau per res aquí som i moltes gràcies per la tasca que feis.

Núria Vives
Antònia Sijar

FOTO VIDAL

La representació campanera a la «I Trobada d'Escoles de Ball Mallorquí» que va tenir lloc a la nostra vila

Les espècies protegides (2ª part)

- **Voltor negre**, (*Aegypius monachus*). Sedentari escàs a Mallorca on es troba en franca regressió. Divagant, escàs a les altres illes.
- **Voltor foraster**, (*Gyps fulvus*). Divagant a Mallorca. Actualment s'observa un exemplar de procedència desconguda.
- **Miloca, Arpella, Arpellort, Moixeta voltanera** (Mallorca), (*Neop. perc.*). Divagant i/o migrant escàs. Present tot l'any a Menorca. Pareix que està esvaït a Mallorca, on sembla probable que criava temps enrera.
- **Àguila reial**, (*Aquila chrysaetos*). Si realment habitava l'illa es pot considerar esvaïda. Avui és un au de molt rara aparició.
- **Àguila imperial**, (*Aquila heliaca*). Les probabilitats d'aparició d'algun exemplar d'aquesta espècie a les illes són pràcticament nul·les.
- **Àguila coabarrada**, (*Hieraetus fasciatus*). Passa el mateix que en el cas de l'Àguila reial.
- **Esparver**, (*Hieraetus pennatus*). Rar a Mallorca on es troba realment amenaçat. Segurament hi ha pas de migrants a les illes.
- **Àguila colobrera**, (*Cicetus gallicus*). Migrant escàs, però possiblement regular.
- **Aligot**, (*Buteo lagopus*). La seva presència es pot considerar excepcional.
- **Falcó vesper**, (*Pernis apivorus*). Migrant regular a les illes.
- **Astor**, (*Accipiter gentilis*). Hi ha referències de dues observacions a Mallorca que s'han de considerar com d'aus escapades de col·leccionistes o cetrers. Sembla que mai ha estat present a les illes i donat el seu sedentarisme les possibilitats de que es presenti són pràcticament nul·les.
- **Falcó torter**, (*Accipiter nisus*). Present tot l'any a Mallorca, hi ha migrants i hivernats. A menorca és abundant.
- **Milà o Milana pollera**, (*Milvus milvus*). Present tot l'any a Mallorca, hi ha migrants i hivernats. A Menorca és abundant.
- **Milà negre**, (*Milvus migrans*). A Mallorca només citat en migració.
- **Àguila peixetera**, (*Pandion haliaetus*). Present tot l'any a Mallorca, una parella a Cabrera. Esvaït a les Pitiüses.
- **Arpella**, (*Circus aeruginosus*). En general migrant i hivernat amb escasos efectius. Possiblement és espècie extinta com a reproductora.

G.O.B.

Medi Ambient La Conselleria d'Agricultura i Pesca informa

Ens trobam de ple dins època de caça i creim important recordar quines espècies es poden caçar i quines no.

(1) La llebre es pot caçar a llocs on sigui perjudicial, amb un permís especial.

Tampoc es poden caçar ocells que facin més poc de 20 cms. de la punta del bec al final de la coa (teuladers, cadernerers, ropits, etc.).

Les multes pels infractors de la llei de caça poden anar de 100.000 ptes. per matar un voltor fins 10.000 per la majoria de les aus citades abans.

També està prohibit:

- Caçar amb rateres, lloses o visc.
- Caçar amb cassette.
- Utilitzar verí (és un dels delictes més castigats).
- Caçar des de vehicles.

ES PODEN CAÇAR

Cegall
Colom Salvatge
Coll Blau
Conill
Corb
Estornell
Fotja
Gavina
Ganina d'hivern
Geneta
Juia de Prat
Mart
Mètlera
Mostel
Perdiu
Siulador
Tords
Tórtera
Tudó

NO ES PODEN CAÇAR

Abellarol
Àguiles
Agrons
Avisador
Cigonyes
Corb marí
Gallineta d'aigo
Corriol
Enganapastors
Falcons
Flamenc
Fuell
Gavina roja
Grua
Juia de prat
Llebre⁽¹⁾
Mussol
Òliba
Oriol
Pàssara
Puput
Rapinyaires
Rascló
Sebel.lí
Voltor
Virot
Xoric

El Zen (2ª part)

Remot i ai mateix temps aprop. Vell, solitari, omniscient, desconegut, inescrutable. Les mans aplegades en senyal immutable, ell seu dins l'interior del seu santuari.

A aquesta segona part parlaré d'una tècnica del Zen que porta a l'alumne més enllà de la dualitat de la consciència ordinària. Aquesta tècnica s'anomena en Japonès KOAN, i és molt curiosa per que implica que el deixeble desconegui per complet el seu funcionament, doncs si el conegués, la tècnica perdria tota la seva eficàcia. El KOAN, i és molt curiosa per que implica que el deixeble desconegui per complet el seu funcionament, doncs si el conegués, la tècnica perdria tota la seva eficàcia. El KOAN condueix a l'estat d'innocència. Un estat anomenat en japonès SATORI, equivalent al terme cristià PARADÍS.

En realitat tots els savis i els místics han estat i són essencialment innocents. I a aquest estat característic de l'esperit s'hi pot arribar de manera espontània, com un despertar. Això no vol dir que no sigui necessari un treball, però el que és cert és que no es pot fixar un temps determinat de pràctica del KOAN, per que cada persona és un cas diferent. Lo segur és que els efectes són sempre semblants a tots els practicants, doncs el resultat condueix a un **desbloqueig de l'estructura interna de la part psico-emocional de la persona**. Quan aquest canvi és provocat mitjançant una tècnica, és quan més necessari es fa el mestre o guia per poder viure i comprendre l'absurd, que caracteritza la ruptura amb els motlles de lo conegut. Quan aquest trencament és dirigit per un guia inexpert, pot ser perillós i fàcilment hi pots deixar el corbam. La característica dels qui han arribat a aquest estat -i que quedi clar que potencialment hi podem arribar tots- és una capacitat de comprensió sencilla, clara i profunda de tot el que els enrevolta i d'ells mateixos.

Si llegim la Bíblia, hi trobarem la transparent innocència de Jesús, després d'haver realitzat el Crist, o «jo diví», dins la seva naturalesa humana. Jesús, a la nostra tradició bíblica, va recuperar simbòlicament el que n'Adan havia perdut (el Paradís o la innocència primordial). Com sabeu, n'Adan va ser expulsat del Paradís per que havia menjat fruita de l'arbre del Bé i del Mal. M'agradaria que analitzàssiu bé la simbologia d'aquesta metàfora: el temptador es va acostar a n'Eva i li digué «Si menjau de l'arbre del Bé i del Mal sereu com Déu». N'Eva en va menjar i també en va oferir a n'Adan,

que també en va menjar. A l'acte se'n temeren que anaven **despullats** i varen **sentir vergonya** i es taparen amb fulles de parra i després **s'amagaren per por** de que Déu no els veiés **nus**. Quan Déu els trobà, els va expulsar del **Paradís** i va posar un **àngel amb una espasa de foc** per vigilar les portes del **paradís**.

Fins aquí he remarcat els símbols clau d'aquell **nou** estat de consciència de n'Adan i n'Eva, i que per nosaltres és vell i conegut, tal vegada per molts de vosaltres l'únic estat de consciència que coneixeu.

Analitzem per parts, començant pel **temptador**. Això és la **ment**, que com podeu veure començava a sentir el desig de fer-se individual. L'excusa per realitzar aquest desig era arribar a ser com el seu creador, i és aquí que ja s'estableix una diferència entre Déu i l'home (i si entenguéssim bé el missatge de Jesús veuríem com aquesta diferència no és real). Repassem, així, el que encara creim que és vertaderament cert. L'arbre del Bé i del Mal és allò que anomenam el discerniment, o la capacitat de poder destriar o

(G.P. Williamson)

separar entre bo i dolent, lleig i garrut, alt i baix, fosca i llum, etc. però considerant-los coses separades o extrems, i no complements. Menjar el fruit d'aquest arbre va representar sentir-se **nus**, vulnerables, petits, impotents. I encara pitjor, varen tenir por i se varen amagar darrera el que anomenam **intel·ligència** o capacitat de discórrer per tal de no sentir-nos mai més **despullats**, ridiculitzats, impotents o vulnerables. I aquest estat primari que tots qualche dia recuperarem, aquest paradís de la innocència, està guardat per un àngel amb una espasa de foc que és un estat emotiu que crema i que, si hi volem entrar d'una manera violenta o forçada, pot cremar-nos la raó i perdem l'estabilitat emocional. Però si hi entrem d'una manera natural, l'únic que es cremarà serà la nostra vella identitat que nosaltres mateixos li haurem oferit com un sacrifici de transformació.

I així, el discerniment tindrà la funció més noble: servir al seu creador. Tal com l'Evangeli ho descriu tan hermosament amb la metàfora de les temptacions al desert: **adoraràs a Déu i sols a ell serviràs**.

El KOAN és una eina que poc a poc ens fon amb tot el desconegut de dins nosaltres mateixos, fins que ens transporta al moment que no existeix ni rei ni pedacer, ni Déu ni bèstia, per que tots, tots, som la mateixa substància.

Miquel Monserrat

Què fas en la vida?

mira al cel i exclama:

jo som jo, tu ets tu! I plora:

joestic aquí baix, tu allà dalt!

jo som tu, qui cerques?

cerca't a tu mateix, tu ets jo.

Oh fills meus, heu adorat

un Déu que no som jo.

Es tan difícil arribar on estic?

Cercau en vosaltres el lloc ignorat.

Mirau, jo som amb vosaltres

seguiu envant i contemplau-vos en mi

(A.C. Swinburne)

BAR
CA'N XIM
CAFÈ

La Fira'88

Ja ha acabat la fira i, com diu el refrany, «festes passades, coques menjades», però per als alumnes de vuitè d'ambdós col·legis encara no ha acabat la tasca dels preparatius econòmics per al viatge d'estudis. Nosaltres aprofitam aquestes dues fires (la de maig i la d'octubre) que es fan a Campos per recaptar fons per aquest proper viatge que com cada any es realitza com un comiat del col·legi, dels amics i dels mestres.

Un element característic que es ven en aquestes ocasions pel col·legi són: els bitllets, una cosa que sol esser un «empipo» per molta gent, per això molts diuen que no en volen, però hem d'agrair a aquelles persones que n'han comprat; aquest any els dos col·legis han coincidit amb la

rifa d'una cadena musical, o més ben dit d'un equip d'alta fidelitat.

Enguany la fira ha estat molt grossa i bastant productiva per a nosaltres.

La fira transcorria entre el Carrer Major, el Carrer Pintor Càffaro i el Carrer Ferrocarril fins arribar a la ronda del tren. En aquest recorregut hi havia torroners, joguiners, portasses dels col·legis, ollers, floristeries, ...etc. i més endavant, a la ronda, una exposició de cotxes, tractors i també, com no, els tan esperats «cotxets de xocs» per a tots els al·lots de Campos.

Com cada any les firmes més prestigioses i també algunes internacionals es reuneixen en una gran exposició de cotxes abraçant una gran part de la fira. Pels pagesos és una

gran ocasió per observar la gran gamma de maquinària agrícola i per comprar-ne algun.

La gent del poble també esperava amb gran impaciència la fira, el que es reflecteix en la gran afluència de persones, perquè sobretot tradicionalment era un esdeveniment adequat per fer compres no normals diàriament, com per exemple, olles per al dia de les matances, molt properes, plantes, joguines per als al·lots, greixoneres, ...etc. Avui en dia moltes persones encara conserven aquesta tradició.

Molts d'anys i fins l'any que ve.

Damià Andreu Verger i Vidal
Antònia Barceló i Garcies
Catalina Maria Mas i Tous

Agenda

(Moviment demogràfic del mes d'Octubre de 1988)

NAIXEMENTS:

Victòria Crespi i Reynés, filla d'Antoni i d'Apol·lònia, va néixer dia cinc a les vuit-trenta del matí.

Maria Ripoll i Barceló, filla d'Antoni i de Catalina, va néixer dia vint-i-dos a les cinc i vint-i-cinc del matí.

Antoni Vidal i Ballester, fill de Joan i d'Antònia, va néixer dia trenta a les tres de la matinada.

MATRIMONIS:

Roberto Bellet Serra amb Francisca Mª Coll Aulet, 8 Octubre 1988, Església de Sta. Coloma de Sa Ràpita.

Miquel Mas Ginard amb Rosa Moreno Ejea, 12 Octubre 1988, Església de Sant Joan de la Font Santa.

Sebastià Vidal Artigues amb Magdalena Bover Vidal, 22 Octubre 1988, Església de Sant Julià.

DEFUNCIONS:

Maria Monserrat i Mascaró, casada, 70 anys (12 Octubre 1988), C/ Cimentera, 7.

Hans-Jorg Meister, casat, de nacionalitat suïssa, 52 anys, (11 Octubre 1988), Platja Es Trenc.

Sebastiana Garcias Vidal, viuda, 81 anys, (14 Octubre 1988), C/ Cosme Garcias, 20.

Jaume Cardell i Garcias, casat, 83 anys, (23 Octubre 1988) C/ Prim, 5.

Damià Colom i Orfí, casat, 86 anys, (28 Octubre 1988), C/ Antoni Maura, 66.

DEMOGRAFIA

NOTA.- Tothom que vulgui que es publiqui alguna foto seva relacionada amb aquesta secció, sigui un bateig, una Primera Comunió, unes noces o qualsevol festa, pot enviar-la a: RESSÒ, ap. 40. Campos.

FE D'ERRADES

Tota activitat humana té errors. Nosaltres no volem amagar aquesta realitat i ho reconeixem quan escau. Al n° 3 de RESSÒ:

*A la pàg. 6, mancava citar que el treball era continuació d'un article del núm. 2 i que estava signat per N'Antònia Serra i En Jaume Lladó.

*A la pàg. 19, a l'Entrevista al Sel·leter Bonjesus, faltava el nom d'una coautora: Na Núria Vives.

*A l'agenda mancaven alguns noms. Els corregim a aquest número.

NOTA ALS POSSIBLES COL·LABORADORS

L'equip de Ressò repeteix que està obert a qualsevol col·laboració i que espera la participació popular (cartes, concurs, etc.) a la Revista

Realment qui no té un cotxe és per què no vol. Voleu saber on són els d'aquestes fotografies?

A l'abocador de fems de darrere el bar —Xibiu— restaurant d'Es Trenc. Sobretot a aquest darrer, si no feis via ja no li trobareu. Estava en bastant bon estat. I què trobau d'aquest preciós abocador de fems a pocs metres de la platja més famosa de la Mediterrània?

FOTO VIDAL

Des de fa més de deu mesos al creuer de la carretera de Sa Colònia amb el camí de la Salinera.

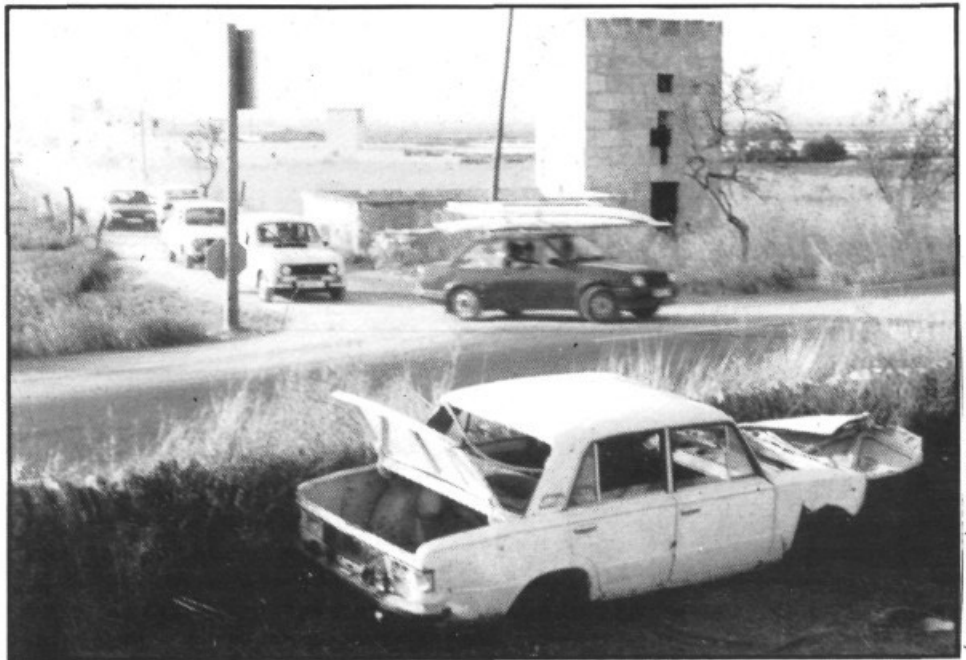

FOTO: DAMIÀ PROHENS (FOTO VIDAL)

A la carretera de Felanitx, devers la granja de porcs GENUS.

FOTO VIDAL

Des del nostre ULL CRÍTIC exigim un poc de responsabilitat a qui pertoqui fer retirar tots aquests caramulls de ferralla.

BAR
CA'N XIM
CAFÈ

PROHEMA S.A.
Estación Servicio nº. 5.512
CAMPOS DEL PUERTO

ESPORT ESCOLAR I DE TEMPS LLIURE

Novembre '88 / Maig '89

PARTICIPA, PER ESPORT

Informació i inscripcions

CLUB FOMENT D'ESCACS

CLUB 20 x HORA

AMICS DE LA BICICLETA

CLUB D'ESPLAI PARROQUIAL

A.P.A. COL·LEGI JOAN VENY

A.P.A. COL·LEGI FRA JOAN BALLESTER

CLUB ATLETISME MIGJORN

CLUB TENNIS CAMPOS

CLUB HÍPIC CAMPOS

PATRONAT MUNICIPAL DE CAMPOS

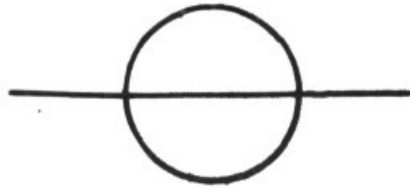
AJUNTAMENT
DE
CAMPOS

DIRECCIÓ
GENERAL
D'ESPORTS

FUTBOLET - ESCACS - BÀSQUET - BABY BÀSQUET - CICLOTURISME -
EXCURSIONISME - TENNIS TAULA - TENNIS - ATLETISME - CROSS -
HANDBOL - VOLEIBOL - GIMNÀSTICA RÍTMICA I ESPORTIVA -
PSICOMOTRICITAT - TIR DE FORA - IOGA.

Pla Focal

Presentam avui aquesta nova secció.

Aquestes pàgines i el programa PLA FOCAL de CALL VERMELL RÀDIO se complementaran.

És un cursset PRÀCTIC de fotografia. També, de vegades, tocarem un poc el tema del cinema o del vídeo.

A RESSO hi veurem les imatges que comentarem per ràdio un dimecres de cada dos.

Volem que serveixi per què tothom pugui saber un poc més de fotografia, cinema o vídeo. Per tenir una visió més ampla d'aquest món de les imatges, i així, en fer fotos o filmacions, treure'n un millor resultat i, per tant, quedar-ne més satisfets.

***

Hem de començar amb una petita base teòrica per seguir després d'una manera més pràctica.

1.1 FOTOGRAFIA:

Medi d'expressió, de comunicació i de creació mitjançant imatges.

Record, Artística, Científica, Tècnica, etc.

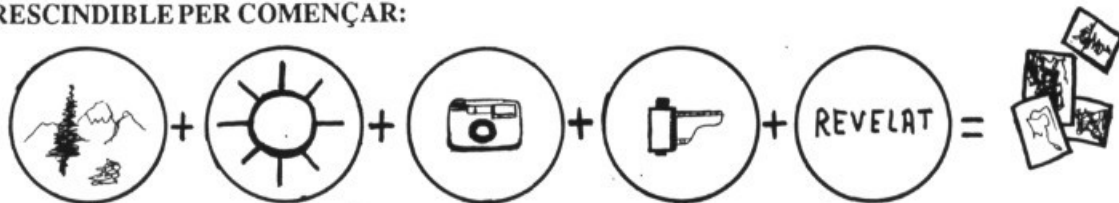
1.2 BASE TÈCNICA:

Tractament òptic + $\left\{ \begin{array}{l} \text{Químic (foto, cinema)} \\ \text{Electrònic (vídeo)} \end{array} \right\}$ de la llum

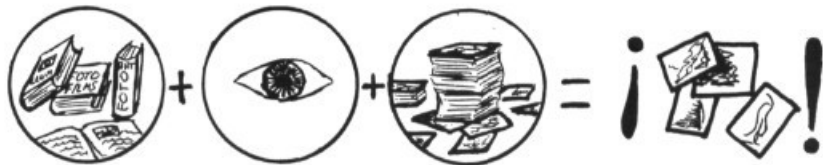
amb els procediments, productes i aparells adequats.

FOTO (llum) + GRAFIA (enregistrament) = enregistrar, escriure, dibuixar amb la llum.

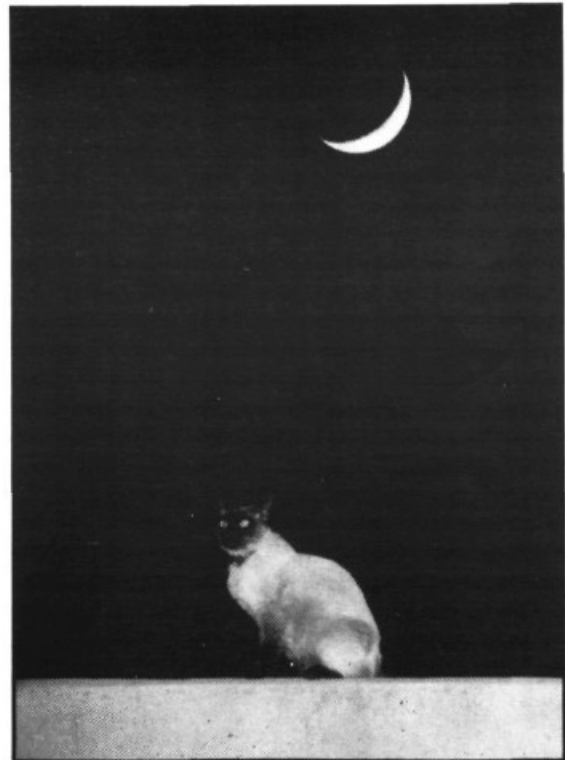
1.3 ÉS IMPRESCINDIBLE PER COMENÇAR:

1.4 I TOT AIXÒ HO MILLORARÀ:

Antoni Prohens i Vidal

Damià Prohens (Foto Vidal)

1.5 UNA IMATGE PER COMENTAR:

Amb molta gent i molta marxa dia 16 d'octubre, en la Disco Olas hi va haver la presentació de la moda per els propers mesos. Les models desfilaren vestides per modes Maria Moranta, pentinades per Rubios Perruquers, de Felanitx, maquillades per l'esteticista Sebastiana Lladó de Foto Vidal i calçades per Tot Temps.

La foto recull un moment de la presentació.

Grup Radioafccionats Campos

El passat 20 d'Octubre el Grup Radioafccionats Campos va fer una petita mostra del que és la radioafecció i una exposició d'equips de radioafccionat amb un resultat satisfactori. Ens varen visitar persones que s'interessaren per la nostra afecció a la ràdio, per les nostres activitats i pels equips que vàrem tenir a l'exposició.

L'exposició es va compondre amb els següents equips:

Un EXCALIBUR SAMURAI que cobreix les freqüències de 25.615 Mhz a 28.305 Mhz, amb 8 watts AM 18

watts SSB.

Un FDK que cobreix les freqüències de 144.000 Mhz a 147.995 Mhz regulable d'1 watt a 25 watts.

Un amplificador de radiofreqüència BIAS ELECTRÒNIC que cobreix les freqüències de 25 a 30 Mhz amb 240 watts de sortida.

Un altre amplificador de radiofreqüència TOKIO HI-POWER que cobreix la freqüència de 140 a 150 Mhz amb 110 watts de sortida.

Tots amb els seus respectius mesuradors d'ones estacionàries i watts de sortida,

amb les seves antenes, més una representació d'aparells antics.

Hi hagué persones que pensaven que la radioafecció era una cosa per perdre el temps i res pus, i d'altres ens miraven com a animalons i, fins i tot com a bojós, però quan els explicàvem com i de què anava la cosa, alguna canviaren les seves idees i els altres seguien amb les mateixes cabòries. Per a nosaltres va esser una experiència més que ens animarà a organitzar altres exposicions, demostracions i activitats.

Des d'aquí donam les gràcies a l'Excel·lentíssim Ajuntament de Campos i a la Caixa de Balears «Sa Nostra» per ajudar a fer possible la demostració i exposició d'equips de radioafccionat.

També donam les gràcies a «Ones Il·lenques» la revista de la C.B. Balear per la seva col·laboració i assistència a l'exposició.

Ens acomiadam amb una forta abraçada per a tothom.

Salutacions del

Grup Radioafccionats Campos

Nota

Un membre de Grup Radioafccionats Campos ha rebut amenaces per part d'un campaner perquè creia que els radioafccionats són els responsables de la interferència de la televisió espanyola, que es produeix des de fa 60 dies, més o manco. Els radioafccionats no tenen res a veure amb les interferències d'aquests aparells. Els radioafccionats de Campos existim des de fa deu anys, aproximadament, i mai hem causat cap molèstia.

Nosaltres som persones com les altres, no som causants de cap interferència com

creu la majoria de la gent, i ens sap greu que quan la televisió va malament per qualsevol fenomen atmosfèric, problemes de repetidor, etc. ens assenyalin amb el dit com si fòssim els causants de tots els mals.

Esper que hagi quedat clar aquest punt i la nostra recomanació és que si teniu interferències ho notifiqueu a la següent adreça o telèfon:

Carrer Ciutat de Queratà,
s/núm. 1^a
Edifici Perifèric de l'Estat
Polígon de Llevant
07007 Ciutat
Tel. 46 50 12

RESTAURANT

Sa Canova

CUINA CASOLANA MALLORQUINA

NUÑO SANS, 27 - TEL. 650210

CAMPOS

Especialitats:

Sopes mallorquines

Cassola

Cabrit rostit

Conill amb ceba i caragols

etc...

L'Equip Juvenil del Campos

FOTO: D. HUGUET

L'equip juvenil de futbol del Campos sembla que enguany vol assentar-se en un lloc ben significatiu i donar fe de continuïtat i bon

joc. Ja són més de vuit els anys que aquests joves juguen aplegats a futbol i sembla que la cosa millora dia a dia. Ara és el mo-

ment, per tant, de testimoniar que n'han après, i a la vegada encoratjar les promocions de les categories dels més menuts perquè

també surin i juguin cada diumenge millor. Sort a tots.

Tennis

El passat vuit d'octubre varen començar els cursos de tennis 1.988-89, impartits per N'Andreu Puigserver titulat per l'Escola Nacional de Maestria de Tennis de Madrid i preparador físic per la de Barcelona

Es donen tres nivells: pre-tennis, iniciació i perfeccionament, tots ells els dissabtes i diumenges entre les nou i la una del matí.

Les inscripcions encara estan obertes al Club de Tennis Campos.

Nofre Veny

FOTO: TONI AMENGUAL

Atletisme

Com ja és tradicional, a la passada Fira de Campos es va celebrar la Vª edició de la MILLA DE CAMPOS. Fou bastanta la gent que va anar a aplaudir els atletes -sobretot vora la meta- i no foren tants els atletes que s'apuntaren a les carreres, però això sí, els que s'hi apuntaren eren dels millors de l'illa, d'entre ells cal destacar el campió d'Espanya de la categoria cadet (de 1000 m.l.), Mateu Cañellas.

La Milla estava patrocinada, enguany, per l'Ajuntament de Campos i el Consell Insular de Mallorca; l'organització anava a càrrec de les A.P.A.S. dels

col·legis de Campos i la col·laboració tècnica del nou club d'atletisme «MIGJORN». Aquests en foren els resultats:

ALEVI MASCULI

1. David Ordóñez (C.A. Arenal)
2. Lorenzo Páramo (J. Capó Felanitx)
3. Juan V. Maties (idem.)

INFANTIL MASCULI

1. Raúl Ferrer (J. Capó Felanitx)
2. Andrés Páramo (idem.)
3. Esteve Barceló (Migjorn)

CADET MASCULI

1. Mateu Cañellas (C.A.

Pollensa)

2. Vicente Villalonga (idem.)
3. Mateu Obrador (J. Capó Felanitx)

VETERANS

1. Joan Pascual (Fidípides)
2. Joan Barceló (Migjorn)
3. Juan Sampietro (C.A. Pollença)

ALEVI FEMENI

1. Mª Antonia Rigo (Migjorn)
2. Maria del Carme Mas (Migjorn)
3. Maria del Carme Adrover (J. Capó Felanitx)

INFANTIL FEMENI

1. Cati Capellà (Migjorn)
2. Margalida Vidal (Migjorn)
3. Cati Albons (J. Capó Felanitx)

ABSOLUTA FEMENINA

1. Isabel Duran (Migjorn)
2. Leticia Ferrà (J. Capó Palma)
3. Fàtima Barceló (Migjorn)

ABSOLUTA MASCULINA

1. Alex Flores Studer (Fidípides)
2. Antoni Frau (Bodegas Oliver)
3. Martín Ferriol (Bodegas Oliver)

M.P.P.M.

Esports

Escacs

En el moment de tancar la nostra redacció només mancava una ronda per acabar la primera volta del Campionat de Mallorca per equips. L'equip de preferent ja es troba classificat per jugar el play-off pel títol, ja que va segon, havent perdut només amb el líder, el club Polerio de Palma. Els resultats de les confrontacions han estat els següents:

- Campos 3'5 - Alcúdia 2'5
- Campos 3'5 - Marratxí 2'5
- Polerio 3'5 - Campos 2'5
- Campos 4 - Felanitx 2

I manca per jugar el matx Costa de Calvià - Campos.

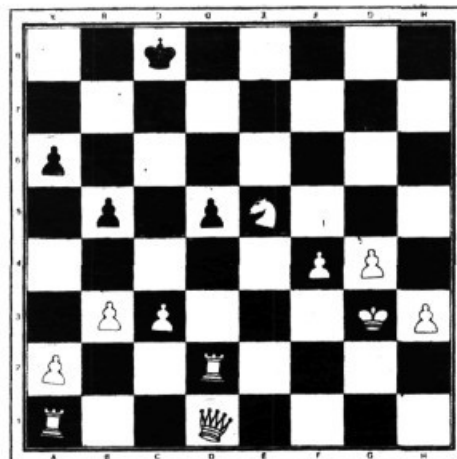
Quant al nou equip de tercera, format pels juvenils que l'any passat s'integraren dins el club, els resultats no han estat gens do-

lents, per esser la primera temporada de joc. Faltant una ronda per disputar-se (en la qual els campaners descansen) el nostre equip duu 2'5 punts, de 6 en joc. Els resultats parcials foren: Campos 1 - Marratxí 3
Campos 3'5 - O.N.C.E. 0'5
Porreres 2 - Campos 2
Campos 1 - Son Oliva 3
Ateneo 3'5 - Campos 0'5
Maria 1 - Campos 3

També comença a parlar-se del II Torneig Obert d'Escacs de Sa Canova, que ja és el més important de Mallorca, pels premis que es reparteixen (es parla de 200.000 ptes. pel guanyador!!!). Es jugarà, si Déu ho vol, tots els dimarts i divendres del proper mes de gener.

Jaume Lladó

Problema d'escacs Juguen negres i guanyen

Solució problema anterior: (RESSÒ, nº 3)

- - Txc3
- Re1 - Dxd3
- bxc3 - De2++
- - Txc3
- bxc3 - Dxf2
- Ae2 - Dxc2
- Rc1 - Txc1++
- - Txc3
- bxc3 - Dxf2
- Rc1 - Txc1+
- Af1 - Txf1++

Julià Mascaró

Tim Portapok Sa Fira 88? O molt?

Descans i suspensió de la feina són els dos aspectes més importants que s'han de respectar el dia de Sa Fira, i així poder anar a admirar, regatejar, comprar i embadalir-se a aquest mercat celebrat a l'aire lliure; lloc concorregut per gent de tota casta.

A Sa Fira s'hi exhibeixen, contracten i venen tot tipus de coses. Pots anar a firar una bossa de colometes, un ràdio-cassette, dos ganivets, una pepa, uns tambors i uns calçons interiors estampats de porquets que fan l'amor.

Particularment vaig veure Sa Fira d'una altra manera. El matí vaig anar a comprar unes sabates... a Ciutat. No tenia res que fer, però volia saber quanta gent de Campos hi era anada. Pel carrer d'es Sindicat, entre les 11 i les 12'30 vaig contar 372 campaners.

O sigui, aquest dia de festa, hi ha nans de Campos que l'aprofiten per fugir del poble. Crec que la Policia Municipal amb la col·laboració de la G. Civil hauria de posar una duana a totes les carreteres que surten de Campos i als campaners que se'n van del poble enlloc d'anar a Sa Fira fer-los pagar una quantitat elevada i fer-los fer feina el diumenge que ve darrer, sense comptar les hores, sense cobrar res i amb una bona llenyera de set pams i mig assajar-la pel costellam d'aquests bufons.

I és que tenim una fira tan gran i garrida que és digne

d'admirar.

Passau, passau, senyores i senyors, monstres, passau i admirau, la funció està a punt de començar!! Eh!! allà el faquir que s'arrabassa una cama! Mira!! una dona barbuda i un negre penjat...

Agafam el carrer Major. Primer passam per un mercadet de juguetes, després ve una selva amb arbres de 25 metres d'altària... però atenció!! Parada obligatòria... **DISTRITO 3.**

-Pollo! Un cubata de ron, què val?

-Tantes pessetes.

-Ja està bé així, gràcies. Te pots quedar la resta, bote.

-Gràcies. Fa un chupito?

-Venga. De melicotó. Salut!

-Adéu siau.

Seguim per Sa Fira. Cony!! un negre, dos, tres, set mil.

-Què valen aquests walkie talkie?

-Tré mí.

-Eh? Què t'has pensat que som beneit?

-Qué kiere pagá? Do mí, mí?

-Mil.

-Ja tá, tuyo. Gràcies, makamere ne pá (fill d'àrbitre és el que vol dir).

Els aparets en qüestió no van bé, ja hem perdut mil pessetes, ara podem anar a S'Eixam a fer un altre cubata. A Costa Rica «Feria» vol dir propina, perbeure, bote. Vaig

a S'Eixam; -isto! he perdut els mil duros que me quedaven, me'n vaig a veure si són dins el cotxe, o dins aquest bassiot que ha fet aquesta manguera. Mecagondena!! les sabates noves fetes una merda. Au, a jeure. Mal s'acabàs el dia de Sa Fira.

Conclusions:

Anada a Ciutat	1.000
Sabates noves.....	7.500
Despesa viatge d'estudis.....	500
Walkie talkie.....	1.000
Cubata S'Eixam.....	5.000

15.000 ptes.

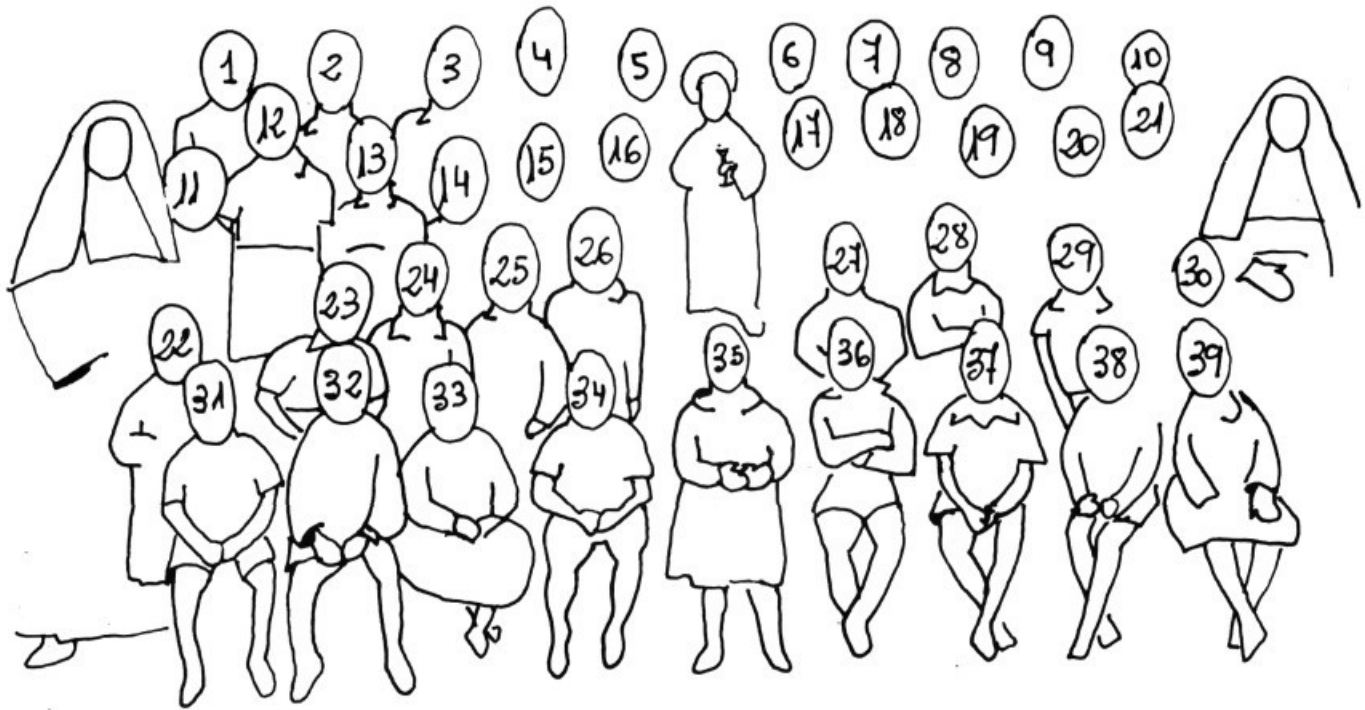
Demà serà un altre dia, el dia d'es Firó. Però no sortiré...

I pels campaners que no la vàreu poder veure... tranquils!! L'any 1964 en Konstantin Petrovich Feoktistov tampoc la va poder veure, era de missió científica per l'espai sideral.

En resum, el millor de Sa Fira 88 va ser la comèdia de La Iguana, però perquè no hi vaig poder anar. Sinó... mil duros més.

El mes que ve vos contaré la història de l'assassí del desengramador.

Pel seu nom els coneixereu

1. Bartomeu Adrover i Mascaró (Manacor)
2. Joan Mascaró i Burguera (So'n Cosmet)
3. Miquel Tomàs i Soler (Sa Tanca)
4. Miquel Barceló i Barceló (Corretjot)
5. Rafel Mas i Lladó (Neula)
6. Bartomeu Prohens i Vicens (Nina)
7. Antoni Ginard i Burguera (Rustit)
8. Miquel Perelló i Porquer (Perelló)
9. Gabriel Lladó i Vanrell (Signate)
10. Joan Monserrat i Suau (Suau)
11. Gabriel Ballester i Suñer (Forques)
12. Francesc Ferrer i Puigserver (Pellissa)
13. Bartomeu Mas i Lladó (Dai-Dai)
14. Julià Garcias i Garcias (Ses Tanques)
15. Julià Obrador i Vaquer (Garrigó)
16. Francisco Sánchez i Lladó (En Sànxez)
17. Damià Huguet i Roig (Canova)
18. Andreu Ollers i Obrador (Ollers)
19. Joan Mas i Tous (Barrala)
20. Jaume Adrover i Sala (Sa Sifoneria)
21. Arnau Perelló i Ballester (Ca S'Olier)

22. No identificat
23. Antoni Roig i Mas (Ca S'Hereu Mas)
24. Miquel Obrador i Fullana (Planta)
25. Miquel Mulet i Bujosa (En Mulet)
26. Joan Mas i Gelabert (D'Es Modern)
27. Andreu Prohens i Vicens (Nina)
28. Macià Lladó i Ollers (d'Es Molí Negre)
29. Jaume Pomar i Mir (Pomaret)
30. Josep Gomis i Oliver (Vinater)
31. Manolo Sánchez i López
32. Pere Joan i Miró (Melero)
33. Bartomeu Aguiló i Mas (Boixa)
34. Antoni Mulet i Salom (En Mulet)
35. Nadal Riera i Mesquida (Riera)
36. Antoni Prohens i Vidal (De Ca's Retratista)
37. Sebastià Estelrich i Fullana (N'Estelrich)
38. Mateu Obrador i Rosselló (Salí)
39. Bartomeu Barceló i Barceló (Corretjot)

Distribucions de begudes

S. GINARD

*SCHWEPPEES
AGAMA
EL BATURRICO
ESTRELLA DORADA
KRONENBOURG
AIGÜES MINERALS*

MAGATZEM

Final travesia C/Norte

CAMPOS

LEONOR MIRÓ ROIG

**Amb la garantia de BODISA
VINS RIPOLL, S.A.
de Binissalem**

vos ofereix un extens surtit
de vins de bóta:

**Tinto Jumilla
Negre de la casa
Rosat de la casa
Sangre de toro
Blanc mallorquí
Negre mallorquí**

*Carrer Ferrocarril, 1
CAMPOS*

CONSULTA DE DERMATOLOGIA

Dr. JOAN ESCALAS i TABERNER

(Col.legiat nº 3.264)

**Malalties de la pell,
dels cabells i venèries**

Consulta:

*Dissabtes matí, Policlínic Manacor
C/ Pius XII, 11 - Tel. 55 33 66
MANACOR*

*Dilluns horabaixa,
Carrer Costa i Llobera, 32, 1er B
Tel. 58 22 33 - FELANITX*

HORES CONVINQUDES

ES NECESSITA SENYORETA

**per a oficina a
Sa Colònia de Sant Jordi.**

**Títol de Formació Professional
Idiomes: alemany i anglès
Feina per a tot l'any**

*Contactar amb:
BONA OBRA S.A.
Plaça Europa, 4
Sa Colònia de Sant Jordi,
de 9 a 13 i de 16 a 21 h.
Telèfon: 65 54 45*